

‘Zijn we op de goede weg?’

Een onderzoek naar de wensen van dak- en thuislozen op het gebied van belangenbehartiging.

Productverslag

In opdracht van: Stichting Straat Consulaat
Door: Inge van Prooijen / 07014236
Haagse Hoge School , 4de jaars
Sociaal Pedagogische Hulpverlening
Academie sociale professies
Afstudeeronderzoek 2010/2011
Begeleider instelling: Elly Burgering
Begeleider HHS: Leandra Beeloo
Beoordelaar : Jan Jaap van Elst

Samenvatting

Oprichting & hoofd- en deelvraag: De opdracht die ik ontving van stichting Straat Consulaat was het bevragen van mensen uit hun doelgroep dak- en thuislozen, op het gebied van belangenbehartiging. Dit om te weten of ze in de goede richting zitten met hun activiteiten. Hoofd en deelvragen zijn:

Welke wensen zijn er op het gebied van belangenbehartiging bij dak- en thuislozen en in Den Haag?

- *Waar staat stichting Straat Consulaat voor?*
- *Wat zijn de achtergronden van daklozen, thuislozen en gebruikers?*
- *Hoeveel daklozen, thuislozen en gebruikers zijn er in Den Haag?*
- *Welke (sub)groepen kunnen we in Den Haag onderscheiden aan de hand van actuele cijfers?*
- *Wat is belangenbehartiging?*
- *Wat wordt er momenteel gedaan door Straat Consulaat en De Achterban om de belangen van dak- en thuislozen en drugsgebruikers te behartigen?*
- *Zijn de deelnemers bekend met stichting Straat Consulaat?*
- *Indien ze bekend zijn met de stichting, is er vertrouwen in Straat Consulaat?*
- *Welke wensen heeft de doelgroep zelf op het gebied van belangenbehartiging?*
- *Hoe moet de toekomst van belangenbehartiging eruit komen te zien?*

Organisatie: Straat Consulaat zet zich als belangenbehartiger voor dak- en thuislozen, en gebruikers in Den Haag in voor een kwetsbare groep mensen. Ze gaan uit van het principe dat deze volwaardige mensen onderdeel uit maken van de samenleving. Straat Consulaat is gestart met De Achterban, dit is het cliëntenplatform maatschappelijke opvang (MO), openbare gezondheidszorg (OGGz) en verslavingszorg. De deelnemers bestaan uit (ex) dak en thuislozen en (ex) drugsgebruikers.

Theoretisch kader: Bij onderzoek naar de achtergronden van dakloosheid worden 5 hoofdgroepen benoemd als oorzaak voor dakloosheid: 1 Verlies van marginale woonruimte en huisuitzettingen. 2 Verlaten van instituties met totaalarrangementen. 3 Baanverlies, inkomstenachteruitgang en schulden. 4 Verstoorde sociale relaties en vereenzaming. 5 Aantrekkingskracht van de straat.

Onderzoek: Voor het praktijkonderzoek heb ik met een vragenlijst 30 geselecteerde deelnemers bevroegd. Ik heb de deelnemers groep gesegmenteerd op leeftijd, etnische achtergrond en geslacht om de representativiteit te waarborgen.

Resultaten: De resultaten van mijn praktijkonderzoeken heb ik in drie categorieën opgesplitst. Allereerst de bekendheid van stichting Straat Consulaat. 10 deelnemers gaven aan Straat Consulaat te kennen. Dit betekent dat er 20 personen nooit van Straat Consulaat hadden gehoord. Ten tweede heb ik gevraagd naar meningen over De Achterban en het straat ambassadeurs project. Het merendeel van de onderzoeksgroep is positief. Velen vinden het een groot voordeel dat een straat ambassadeur vanuit zowel ervaring als kennis iemand kan helpen. Sommige vinden het echter geen verschil maken wie hun benadert, het gaat om de manier waarop. Als laatste is onderzocht wat de wensen zijn op het gebied van individuele en collectieve belangenbehartiging en hoe deze er in de toekomst uit zou moeten zien. Het meest wordt genoemd dat Straat Consulaat aan hun eigen bekendheid moet werken. Ze zijn niet bekend genoeg of worden verward met De Achterban. Daarnaast zijn er tal van andere wensen.

Conclusies: Hoofdconclusie is toch wel dat Straat Consulaat op de goede weg zit, er zijn veel positieve geluiden te horen. Wat opvalt aan de uitkomst van dit onderzoek is dat veel wensen die benoemd worden meer met hulpverlening te maken hebben dan met belangenbehartiging. Deelnemers vonden het erg lastig om buiten hun eigen situatie om te spreken.

Aanbevelingen: De 15 meest genoemde wensen uit het praktijkonderzoek heb ik hier nogmaals benoemd en gekeken waar SC wel iets mee kan en waarmee niet. (denk bijvoorbeeld aan hulpvragen die niet bij een belangenbehartiger horen)

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	6
Hoofdstuk 1: De opdrachtgever: Straat Consulaat	7
1.1 Oprichting	
1.2 Ontwikkeling door de jaren heen	
1.3 Werkwijze & Doelstelling	
1.4 Personeel	
1.5 De Achterban	
1.6 Straatambassadeurs	
Hoofdstuk 2: Plan van aanpak	10
2.1 Onderzoeksopdracht	
2.2 Aanleiding voor het onderzoek	
2.3 Hoofdvraag	
2.3.1 Hoofdvraag	
2.3.2 Doel	
2.3.3 Deelvragen	
2.4 Literatuur onderzoek	
2.5 Werkwijze praktijkonderzoek	
Hoofdstuk 3: De doelgroep daklozen, thuislozen en gebruikers	13
3.1 Definities	
3.2 Oorzaak dak en thuisloosheid	
3.3 Daklozen, thuislozen en gebruikers in Nederland	
3.4 Daklozen, thuislozen en gebruikers in Den Haag	
Hoofdstuk 4: Belangenbehartiging	22
4.1 Definitie	
4.2 Wat er momenteel gedaan wordt door Straat Consulaat	
4.3 Wat er momenteel gedaan wordt door De Achterban	
Hoofdstuk 5: Resultaten praktijkonderzoek	27
5.1 Verantwoording representativiteit, validiteit & betrouwbaarheid	
5.2 Resultaten praktijkonderzoek	
Hoofdstuk 6: Analyse & Conclusie	35
6.1 Analyse: Koppeling literatuur en praktijk onderzoek	
6.2 Conclusie: Beantwoording hoofdvraag en verantwoording	
Hoofdstuk 7: Aanbevelingen	39
Hoofdstuk 8: Begrippenlijst	41
Hoofdstuk 9: Procesverslag	42
Hoofdstuk 10: Literatuur en bronnenlijst	43
Bijlagen	46
1 Jaar rapportage CCP 2010	
2 Uitwerking interviews	
3 Vragenlijst en interviews weergeven	

Voorwoord

Na een (klein) jaar hard werken is hij nu af, in de definitieve en volledige versie:

Mijn afstudeerscriptie in opdracht van stichting Straat Consulaat.

Tijdens het schrijven van mijn scriptie heb ik regelmatig getwijfeld aan mijn eigen kunnen

Gelukkig kon ik altijd rekenen op de support van mijn moeder (*stel je niet zo aan!*) 2 klasgenoten Meike en Emre (*Inge als jij het niet kan, kan niemand het*) Mijn begeleider van de HHS Leandra (*fijn zo'n zelfstandige student!*) Mijn begeleider van Straat Consulaat Elly (*en vind je het nog leuk!?*) En mijn broer Timo (*je moet school niet zo serieus nemen....*)

Ook had ik genoeg afleiding in mijn afstudeerperiode. Dat hielp me om de opdracht weer te relativieren. Soms kan iets in je hoofd namelijk uitgroeien tot iets heel groots, een obstakel waar je steeds meer tegen op gaat zien. Dat gebeurde mij regelmatig. Terwijl ik daarnaast ook bemerkte dat zodra ik er een dagje aan ging zitten ik heel veel kon doen en het best meeviel in de praktijk! Erg dubbel dus.

Ik heb er begin dit jaar bewust voor gekozen om alleen af te studeren, ik heb tijdens de opleiding gemerkt dat ik het prettig vind om alleen te werken, alles zelf in de hand te hebben en zelf verantwoordelijk te zijn voor het eindresultaat van een project/opdracht.

Tijdens de opdracht had ik het soms graag anders gezien, het leek me heerlijk iemand die mee zou gaan bij het afnemen van de interviews, die meedacht over het project en me de opdracht van andere standpunten kon laten zien, en bovenal iemand die mij af en toe uit de opdracht kon trekken en laten ontspannen.

Achteraf gezien ben ik trots op het eindresultaat en op het feit dat ik dit alleen bereikt heb.

2 Mei 2011
Inge van Prooijen

Inleiding

Voor u ligt de definitieve versie van mijn afstudeerscriptie.

Mijn afstudeeropdracht heb ik verworven bij stichting Straat Consulaat, een belangenbehartiger voor drugsgebruikers en dak- en thuislozen in Den Haag. Ik heb voor hen onderzoek gedaan naar de wensen op het gebied van belangenbehartiging bij mensen uit de doelgroep. Het is belangrijk voor de organisatie om te weten of ze in de goede richting zitten met de huidige activiteiten.

Kort gezegd: om erachter te komen of het aanbod nog aansluit op de vraag.

In hoofdstuk 1 verdiep ik me in de organisatie van Straat Consulaat. Hoe zijn ze georganiseerd, waarom, voor wie zijn ze er, hoe gaan ze te werk? Deze vragen en meer worden hier beantwoord.

In hoofdstuk 2 bespreek ik mijn eigen plan van aanpak, hierin komt aan bod hoe de verworven opdracht tot stand is gekomen, het nut en belang van de opdracht maar ook hoe ik aan de slag ben gegaan. Hoofdzakelijk in dit hoofdstuk is uiteraard de hoofdvraag, het doel en de deelvragen die mij zullen helpen de hoofdvraag te beantwoorden. De hoofdvraag luidt als volgt:

Welke wensen zijn er op het gebied van belangenbehartiging bij dak- en thuislozen in Den Haag?

In hoofdstuk 3 begin ik met mijn theoretische kader. Het hoofdstuk gaat dieper in op de oorzaken van dakloosheid. Het hoofdstuk begin ik met uitleg voor mijn gekozen definities op veelvoorkomende begrippen in het dak- en thuislozen circuit. Dit om in mijn rapportage eenduidig te kunnen zijn. Ten slotte probeer ik in dit hoofdstuk een beeld te vormen van het aantal dak- en thuislozen in Nederland en Den Haag.

In hoofdstuk 4 ga ik verder met een theoretisch kader op het gebied van belangenbehartiging. Vervolgens laat ik door middel van voorbeelden zien hoe Straat Consulaat en De Achterban te werk gaan. Ik geef een helder beeld van hun beider activiteiten.

In hoofdstuk 5 verantwoordt ik allereerst mijn manier/uitvoering van het praktijkonderzoek. Daarna benoem ik de resultaten van mijn praktijkonderzoek zo overzichtelijk mogelijk.

In hoofdstuk 6 zal ik de gegevens analyseren. Ik zal dit op 2 manieren doen: allereerst door de theorie aan de praktijk te koppelen en daarna naar de verschillen/overeenkomsten te kijken tussen mensen uit verschillende doelgroepen die meededen aan mijn onderzoek. Ten slotte kan ik de conclusie trekken en schrijven.

Hoofdstuk 7 met behulp van de analyse en conclusie die de hoofdvraag zullen beantwoorden, zal ik Straat Consulaat aanbevelingen doen om beter in te spelen op de wensen van mensen uit de doelgroep dak- en thuislozen.

Hoofdstuk 8 een begrippenlijst waar enkele termen uit dit rapport nog eens helder worden uitgelegd.

In hoofdstuk 9 is mijn procesverslag te lezen, hier beschrijf ik hoe dit rapport tot stand is gekomen.

In hoofdstuk 10 laat ik zien welke literatuur / artikelen / websites / rapportages / ect. ik heb gebruikt om dit onderzoek vorm te geven.

Bijlage; Hier zijn alle 30 afgenomen interviews terug te vinden die gebruikt zijn voor het onderzoek.

Hoofdstuk 1: De opdrachtgever: Straat Consulaat

1.1 Oprichting

*"Iedereen kan terechtkomen in een draaikolk waar je jezelf bijna niet meer uit kunt trekken. Maar waarom zouden we deze mensen in Nederland aan hun lot overlaten? Hebben ze geen rechten en vrijheden zoals ieder ander? Het gaat om volwaardige mensen die onderdeel zijn van de samenleving, met net als ieder ander, tal van mogelijkheden en een paar beperkingen. Vanuit deze motivatie is in 1995 stichting Straat Consulaat opgericht."*¹

In 1995 heette de stichting Straat Consulaat nog Drugpunt en was voornamelijk gericht op drugsgebruikers in Den Haag. Ze zijn gestart op initiatief van (ex-) gebruikers die ontevreden waren over het (gebrek aan) aanbod voor drugsgebruikers in Den Haag. De gemeente Den Haag subsidieert de stichting. De medewerkers bij Stichting Drugpunt begonnen met het organiseren van een 'huiskamer' voor drugsgebruikers. In 2005 werd deze gesloten.

Inmiddels zijn er meer voorzieningen bijgekomen die zich richten op drugsgebruikers, deze worden bezocht door de medewerkers en zo wordt er tot op de dag van vandaag veel out-reachend werk verricht. Ze verzamelen meningen en/of klachten vanuit de doelgroep om daarmee aan de slag te gaan. Ze gaan het gesprek aan met voorzieningen voor drugsgebruikers, de politie en de gemeente Den Haag met als doel de situatie voor drugsgebruikers te verbeteren.

1.2 ontwikkeling door de jaren heen

In 2007 werd de doelgroep van stichting Drugpunt uitgebreid met dak- en thuislozen in Den Haag. Dit gebeurde op verzoek van de gemeente Den Haag. De gemeente wilde mensen uit de doelgroep betrekken bij (nieuwe) beleidsplannen voor dak- en thuislozen.

Als belangenbehartiger voor zowel drugsgebruikers als dak- en thuislozen was de naam Drugpunt niet meer passend en werd er nagedacht over een andere naam. Mensen uit de doelgroep dachten actief mee over een naamswijziging.

In 2010 werd stichting Drugpunt officieel stichting Straat Consulaat. De nieuwe naam dekt de lading beter. Ook niet- verslaafde daklozen weten nu dat ze bij Straat Consulaat terecht kunnen. Het logo van de stichting, voetafdrukken, staat symbool voor de toegankelijkheid en laagdrempeligheid van de activiteiten van Straat Consulaat. (Bosch, 2008)

1.3 Werkwijze&doelstelling

"Straat Consulaat zoekt de mensen op waar ze zijn, op straat, gaat naast hen staan, geeft informatie en adviezen over opvang en zorg, en komt op voor hun belangen in de stad. Daartoe mengt ze zich in het politieke debat, overlegt met overheid, politie en hulpverlening, bemiddelt en verwijst, geeft voorlichting en draagt bij aan een eerlijker beeldvorming."

*"Zo worden daklozen, thuislozen en gebruikers vertegenwoordigd en wordt hun stem gehoord in de beeldvorming. De medewerkers van Straat Consulaat hechten er waarde aan hun werk te doen samen met de mensen om wie het gaat, vanuit hun perspectief. Integriteit en betrouwbaarheid zijn daarbij sleutelwaarden."*²

¹ www.straatconsulaat.info

² www.straatconsulaat.info

Straat Consulaat behoort niet tot de reguliere hulpverleningsinstellingen. (bijvoorbeeld verslavingszorg, maatschappelijke opvang.) Hierdoor kan Straat Consulaat samen met de cliënt en vanuit het perspectief van de cliënt zijn belangen verdedigen en op deze manier bevorderen dat de cliënt optimaal tot zijn recht komt.

De belangenbehartiging van stichting Straat Consulaat richt zich op:

1. beïnvloeden van beleid van overheid en zorginstellingen, leidend tot: beleid dat de positie van de achterban normaliseert en verbetert; interventies die aansluiten bij de leefstijl van de achterban;
2. "empowerment" van de achterban als burger en als cliënt, het vergroten van diens zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, vergroten van kennis van voor hen relevante zaken;
3. behartigen van de belangen van individuele deelnemers van de achterban in hun contacten met overheden, instellingen en andere maatschappelijke instituties. (Bosch, 2008)

1.4 personeel

Het Bestuur van Straat Consulaat bestaat uit 5 personen:

Hans Hofmans, voorzitter
Cynthia de Nijs, secretaris
Ria Vedder, penningmeester
Nico Boersen
Alexander Borst

Dit is een "bestuur op afstand", wat inhoudt dat zij zich niet direct met de werkzaamheden van de medewerkers bezig houden. De stichting heeft verder geen leden.

De medewerkers zijn:

Elly Burgering, coördinator
Joy Falkena, consulent
Tanya van der Spek, consulent
(Hofman, 2008/2009)

1.5 De Achterban

Straat Consulaat heeft alle mensen uit de doelgroep; drugsgebruikers en dak- en thuislozen in Den Haag als achterban. Daarnaast hebben ze De Achterban gestart in 2007. Inmiddels is De Achterban zo gegroeid dat Straat Consulaat zich richt op het ondersteunen en faciliteren. Deelnemers van De Achterban voeren zelf allerlei taken uit op het gebied van belangenbehartiging. Straat Consulaat begon als spreekbuis voor De Achterban, maar ontwikkelt zich steeds meer als ondersteuner.

De Achterban is het cliëntenplatform maatschappelijke opvang (MO), openbare gezondheidszorg (OGGz) en verslavingszorg. De leden bestaan uit (ex) dak en thuislozen en (ex) drugsgebruikers. Een soort bond voor mensen uit de doelgroep zou je het kunnen noemen. Er staan ruim 100 mensen op de deelnemerslijst en dit aantal groeit snel. Velen doen actief mee aan de plenaire bijeenkomst die elke vier weken wordt gehouden. De Achterban heeft regulier overleg met de wethouder en beleidsambtenaren van de Gemeente Den Haag. (zie hfd. 8 voor de begrippenlijst)

Doelen van De Achterban zijn o.a. :

1. Het behartigen van de belangen van daklozen, thuislozen en gebruikers in Den Haag.
2. Het ondersteunen van cliënten die binnen instellingen medezeggenschap willen organiseren of versterken.
3. Het bevorderen van een positieve beeldvorming van daklozen, thuislozen en gebruikers in Den Haag.
4. Meepraten en meedenken over het beleid van gemeente en instellingen ten aanzien van daklozen, thuislozen en gebruikers. (Rens, 'et al', 2009)

1.6 Straatambassadeurs

Wie actief is bij De Achterban en zich wil inzetten kan sinds 2010 een training volgen tot straatambassadeur bij het ROC Mondriaan. Deze groep straatambassadeurs bestaat uit (ex) daklozen, of (ex)verslaafden. Vanuit hun ervaring en kennis kunnen ze anderen hierin bijstaan. Straatambassadeurs peilen hoe daklozen, thuislozen en gebruikers gemeentelijk beleid in de praktijk ervaren. Daarnaast signaleren de straatambassadeurs problemen op straat en in de laagdrempelige opvangvoorzieningen. Er wordt ook voorlichting gegeven over drugsgebruik en dak- en thuisloosheid aan studenten, scholieren, medewerkers instellingen en gemeenteambtenaren. Doelen hiervan zijn; de beeldvorming bijstellen maar ook contacten leggen en informeren.³

Straatambassadeur Frank van der Schee

Wat ik met De Achterban wil bereiken, is dat mensen die dakloos raken, razendsnel worden geholpen om verder afglijden te voorkomen. Of beter nog, dat er veel eerder wordt ingegrepen. Daar waar passende hulp niet mogelijk is, wil ik ambtenaren wijzen op de gebreken binnen de hulpverlening. Vroeger werkte ik voor de sociale dienst en had ik al te maken met daklozen en thuislozen. Tegenwoordig sta ik als ervaringsdeskundige aan de andere kant van de lijn. Ik heb een training gevolgd bij het ROC Mondriaan in Den Haag tot straatambassadeur. Daardoor kan ik al mijn kennis en ervaring nog sterker inzetten voor de belangenbehartiging. Ik kom op voor de versterking van onze positie en de kwaliteit van het leven. In principe doe ik dat waar ik ook ga of sta. Ik kom overal, zie alles maar zwijg nergens over. Het mooiste, sinds ik actief lid ben van De Achterban, vind ik dat er enerzijds een gedegen netwerk in de gemeente ontstaat en ik anderzijds op straat steeds meer word aangesproken als degene die anderen goed de weg weet te wijzen.

³ www.deachterban.info

Hoofdstuk 2: Plan van aanpak

2.1 Onderzoeksopdracht

De opdracht die ik heb verworven bij stichting Straat Consulaat heeft betrekking op de wensen van mensen uit de doelgroep dak- en thuislozen en drugsgebruikers in Den Haag. Wat zijn de wensen op het gebied van belangenbehartiging nu eigenlijk? Hierbij gaat het niet alleen om mensen uit de doelgroep die stichting Straat Consulaat al kennen, of al deelnemer zijn van De Achterban. De wensen van mensen die nog nooit van Straat Consulaat gehoord hebben zijn ook belangrijk (de potentiële doelgroep). Op die manier wordt er een totaalbeeld gevormd van alle wensen die op dit moment belangrijk zijn.

Aangezien ik in het onderzoek o.a. graag wilde onderzoeken hoe bekend stichting Straat Consulaat is voor mensen uit de doelgroep heb ik specifiek geen mensen uit De Achterban ondervraagd. De doelgroep van stichting Straat Consulaat bestaat uit: alle dak- en thuislozen en drugsgebruikers in Den Haag.

Stichting Straat Consulaat kan na afronding van het onderzoek, met de verkregen kennis bekijken of ze voldoende op deze wensen inspelen. Indien haalbaar, kunnen ze zichzelf verbeteren op het gebied van belangenbehartiging. Voorafgaand aan het praktijkonderzoek heb ik gekeken welke groepen daklozen, thuislozen er momenteel te onderscheiden zijn in Den Haag. Dit om uit elke groep mensen bij het onderzoek te betrekken en de representativiteit te verhogen.

2.2 Aanleiding onderzoek

Waarom is het nu zo belangrijk om de wensen van de doelgroep op het gebied van belangenbehartiging te onderzoeken? Een soortgelijk onderzoek is twee jaar geleden door Stichting Straat Consulaat uitgevoerd. Kan er niet met die resultaten gewerkt blijven worden? Het antwoord is nee. Een belangenbehartiger komt op voor de belangen van haar doelgroep. Wat die groep belangrijk vindt is leidend voor de organisatie. Als organisatie niet ben je niet actueel / up to date als je met twee jaar oude informatie blijft werken, wat er in 2 jaar kan veranderen verduidelijk ik in de volgende alinea. En ook als medewerkers zelf zouden gaan bepalen welke belangen wel en niet belangrijk zijn staat de cliënt niet meer centraal.

Hoofdrede voor een nieuw onderzoek is dat de samenstelling van de doelgroep van stichting Straat Consulaat snel kan wisselen. De daklozen en drugsgebruikers waar twee jaar geleden mee gewerkt werd zijn inmiddels weer uit beeld. Daarnaast zijn er nieuwe groepen daklozen, thuislozen en drugsgebruikers bijgekomen. Er kan niet vanzelfsprekend worden aangenomen dat deze 'nieuwe' mensen baat hebben bij eenzelfde manier van belangenbehartiging. Naast het natuurlijke proces van doelgroepwisseling door hulpverlening en de veranderende economische situatie (bijv. de kredietcrisis) is er nog een andere reden. Vanaf 2005 kwam er geld vrij bij de gemeente Den Haag. Als gevolg hiervan kwam er meer aandacht voor de levenssituatie van daklozen, psychiatrisch patiënten en verslaafden die op straat rondzwerven. Dit uitte zich in het plan: Den Haag onder dak. De doelstelling en de evaluatie van dit plan komt later aan bod. Door het plan "Den Haag onder dak" kwamen er diverse opvangvoorzieningen bij voor daklozen. Ook voorzieningen voor daklozen die kampen met een verslaving. Zo is er bijvoorbeeld Woodstock, een sociaal pension van Parnassia. Hier wonen ex-daklozen op leeftijd die al een langere tijd verslaafd zijn en niet meer in staat zijn om af te kicken. Zij mogen daar gecontroleerd drugs blijven gebruiken. Er wonen inmiddels 33 mensen. Dit heeft als gevolg dat er minder verslaafde mensen dakloos zijn. ⁴

⁴ Taakgroep MO, 2010 (coördinerende dienst OCW). *Den Haag onder dak fase 2*. Gemeente Den Haag (OCW/SZW/BSO/DSO)

2.3 Hoofdvraag

Na het bekijken en bespreken van de opdracht en de aanleiding daarvoor ben ik gekomen tot onderstaande hoofdvraag en deelvragen. Na de hoofdvraag volgt een korte formulering van het doel.

2.3.1 Hoofdvraag

Welke wensen⁵ zijn er op het gebied van belangenbehartiging bij dak- en thuislozen in Den Haag?

2.3.2 Doelstelling

Met als doel Stichting Straat Consulaat te informeren over deze wensen, en de mogelijkheid te bieden om daarop in te spelen.

2.3.3 Deelvragen

(Literatuuronderzoek)

- Waar staat stichting Straat Consulaat voor?
- Wat zijn de achtergronden van daklozen, thuislozen en gebruikers?
- Hoeveel daklozen, thuislozen en gebruikers zijn er in Den Haag?
- Welke (sub)groepen kunnen we in Den Haag onderscheiden aan de hand van actuele cijfers?
- Wat is belangenbehartiging?
- Wat wordt er momenteel gedaan door Straat Consulaat en De Achterban om de belangen van dak- en thuislozen en drugsgebruikers te behartigen?

(Praktijk onderzoek, vragen die ik de doelgroep zal stellen om de hoofdvraag te beantwoorden zullen voortkomen uit het literatuur onderzoek)

- Zijn de deelnemers bekend met stichting Straat Consulaat?
- Indien ze bekend zijn met de stichting, is er vertrouwen in Straat Consulaat?
- Welke wensen heeft de doelgroep zelf op het gebied van belangenbehartiging?
- Hoe moet de toekomst van belangenbehartiging eruit komen te zien?

2.4 Literatuuronderzoek

Door middel van een literatuur onderzoek en het bestuderen van secundaire informatie (zowel interne als externe bronnen zoals boeken, internetsites, artikelen, publicaties, jaaroverzicht ect.) ben ik erachter gekomen wat er al bekend en geschreven is over het onderwerp. Dit om te voorkomen dat ik het wiel zelf opnieuw ging uitvinden. Daarnaast leerde ik meer bij over het onderwerp, waardoor ik wist in welke richting ik het moet zoeken tijdens het praktijk onderzoek en welke vragen van belang zijn. Het literatuur onderzoek is ook erg belangrijk voor de analyse. Hier zal ik verbanden leggen tussen de gevonden informatie/antwoorden uit het literatuur onderzoek en het praktijkonderzoek. (Verhage, 2009)

⁵ "Als synoniem van wensen spreken we ook weleens van voorkeuren of verlangens". Verhage, Bronis, 2009

2.5 Werkwijze Praktijkonderzoek

In deze fase zal ik doelgroep daadwerkelijk gaan bevragen naar hun wensen op het gebied van belangenbehartiging. Hoe kan ik dit nu het beste aanpakken?

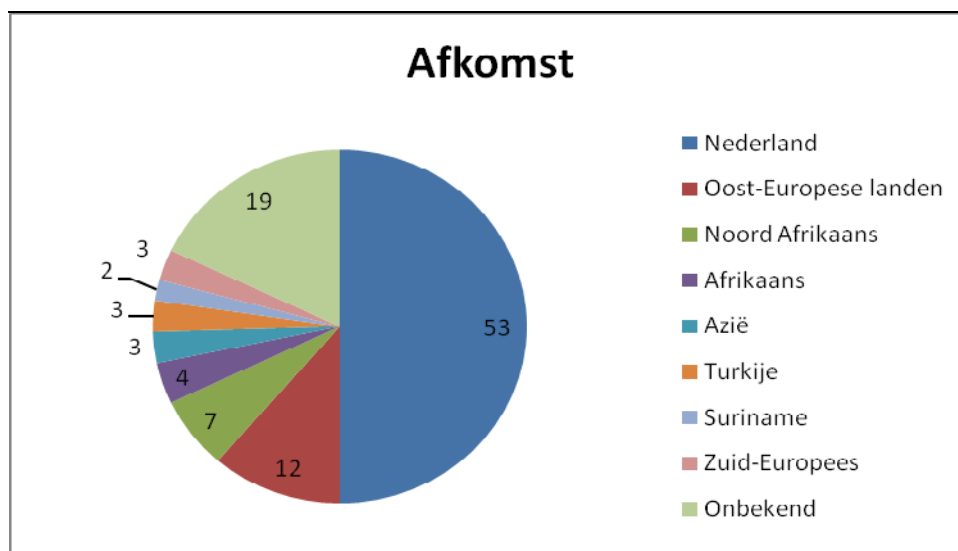
In eerste instantie dacht ik aan een grootschalige enquête om daarna af te sluiten met een aantal 1 op 1 diepte interviews. De opdrachtgever raadde mij af om enquêtes te gebruiken vanwege de lage bereidheid onder mensen uit de doelgroep om op die manier aan een onderzoek mee te werken. Interviews, waarbij aan respondenten een vergoeding wordt verstrekt, hebben in het verleden meer succes gehad. Bovendien is de representativiteit daarmee beter gewaarborgd. Met representativiteit wordt bedoeld dat de uitslag van het onderzoek geldt voor de gehele doelgroep in Den Haag. Mijn maximum aantal deelnemers is 30. Vanuit stichting Straat Consulaat mag ik een vergoeding van €5 per deelnemer verstrekken. Dit om de bereidheid tot deelname aan dit onderzoek te vergroten.

Uitleg representativiteit d.m.v. een voorbeeld

Eind 2010 is er een scan gemaakt in de nachtopvang van het leger des Heils en het passantenverblijf van de Kessler stichting⁶. In totaal werd er gekeken naar 106 cliënten. Er is per cliënt gekeken naar; leeftijd, geslacht, etnische achtergrond, duur dakloosheid, problematiek enz. Ik zal de nationaliteit van de 106 cliënten uitwerken in onderstaand schema. Te zien is dat, als er voor een onderzoek alleen daklozen met de Nederlandse etniciteit bevroegd zouden worden, er veel andere etniciteiten bij mensen uit de doelgroep gemist worden. Beter is het om (als je op etniciteit wilt selecteren) een eerlijke verdeling te maken in de onderzoeksgroep.

Deze scan uit 2010 is een moment opname en mist hierdoor een groot deel van de doelgroep. Voor dit onderzoek heb ik verschillende bronnen gebruikt om representatief de deelnemers te kiezen. Er moest duidelijk worden hoeveel daklozen, thuislozen en gebruikers er in Den Haag zijn. Maar ook hoe de verhoudingen liggen, en waar deze mensen te vinden zijn. Met deze informatie is er een onderzoeksgroep samengesteld, in hoofdstuk 5.1 wordt dit uitgebreid besproken.

Cirkeldiagram 1: In dit schema een overzicht van de etnische achtergrond van 106 cliënten bij het LDH, 2010

⁶ Auteur onbekend, 2010. *Uitkomst scan nachtopvang & passantenverblijf*. Straat Consulaat, Den Haag

Hoofdstuk 3: De doelgroep Daklozen, thuislozen en gebruikers

3.1 Definities

In deze paragraaf geef ik duidelijkheid over de definities die ik in dit onderzoek zal hanteren voor de begrippen; dakloos (feitelijk en residentieel), thuisloos, zwerfjongeren, en drugsgebruikers. Voor zwerfjongeren bestaat er een officieel vastgestelde definitie. Voor de andere begrippen, niet. Gemeente en instellingen werken met hun eigen definities door en langs elkaar heen. Dit bemoeilijkt de vaststelling van het aantal dak- en thuislozen in Nederland en Den Haag. Sommige daklozen worden dubbel geteld, andere vallen buiten beeld. Ik streef ernaar om in mijn onderzoek vast te houden aan onderstaande definities.

“Bij feitelijk daklozen gaat het om personen die leven op straat of in andere openbare ruimte, zonder vaste verblijfplaats. Personen die kortdurend gebruik maken van de nachtopvang of laagdrempelige opvang. Personen die op niet-structurele basis bij familie of vrienden slapen, zonder vaste verblijfplaats.

“ Bij Residentieel daklozen gaat het om personen die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang (internaten en sociale pensions, woonvoorziening op basis van particulier initiatief dat zich richt op semipermanente bewoning door daklozen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk daklozen wonen). (Wolf ‘et al’ 2001, blz. 24)

Thuislozen kunnen zowel feitelijk, residentieel of helemaal niet dakloos zijn. Het onderscheid zit hem in de psychische kant. Dit maakt het meten van het aantal thuislozen ook vrijwel onmogelijk. Voor mijn onderzoek zal ik dan ook geen onderscheid maken tussen daklozen en thuislozen. Aan de hand van een combinatie tussen de volgende 2 definities zal ik het begrip verduidelijken.

“De term thuisloos verwijst niet zozeer naar de fysieke kant van de woon- of verblijfsituatie, maar veeleer naar de psychologische kant ervan. Het refereert aan psychische kenmerken zoals ‘zich nergens thuis voelen’, ‘onthecht zijn’, of ‘niet in staat zijn om duurzame bindingen met andere mensen aan te gaan’. (Doorn, 2005, blz. 16)

En *“thuislozen zijn zelf weggelopen of op straat gezet (door partner, familie, hulpverleners). Ze hebben geen stabiele woon- of verblijfplaats. Ze slapen op straat, in kortdurende of langdurige opvang en hebben weinig tot geen relaties van betekenis.’ (Noom ‘et al’, 2003, blz. 13)*

Voor zwerfjongeren wordt een aparte officieel vastgestelde definitie gehanteerd:

“Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen”⁷

Drugsgebruikers kennen geen eigen definitie anders dan de (onofficiële) letterlijke betekenis: gebruikers van drugs. In dit onderzoek spreek ik ook van drugsverslaafden. Aan het begrip verslaving geef ik met onderstaande definitie betekenis:

“ Bij verslaving is er sprake van de volgende symptomen; Geestelijke afhankelijkheid, tolerantie en onthoudingsverschijnselen.”⁸

⁷ www.zwerfjongeren.nl

⁸ www.alcoholendrugsinbeeld.nl

Lia van Doorn onderscheidt in haar boek *Leven op straat* de vijf hoofdoorzaken die leiden tot dakloosheid. Achtereenvolgend gaat het om: verlies van marginale huisvesting en huisuitzettingen; verlaten van instituties met totaalarrangementen; baanverlies, inkomstenachteruitgang en schulden; verstoorde sociale relaties en vereenzaming; aantrekkingskracht van de straat. Ik zal deze oorzaken afzonderlijk bespreken, in werkelijkheid komen deze hoofdoorzaken vaak in onderlinge combinatie voor. Meestal speelt er ook nog andere problematiek mee zoals verslaving en een psychiatrisch ziektebeeld. (Doorn, 2005)

Verlies van marginale woonruimte en huisuitzettingen;

Veel mensen belanden op straat omdat ze simpelweg hun huisvesting kwijtraken. Hierin kun je een onderscheid maken. Mensen die een marginale woning bezaten. En mensen die over een reguliere, zelfstandige woonruimte beschikten en via een gerechtelijke procedure door de woningcorporatie uit huis zijn gezet. In beide categorieën zijn de mensen er niet in geslaagd om op tijd een vervangende woonruimte te vinden. (Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003) (zie hfd.8 voor de begrippenlijst)

Mensen die voordat ze dakloos werden marginaal gehuisvest waren woonden veelal in particulieren logementen, kraak of afbraakpanden, vakantiehuisjes, caravans, kelders of zolderkamers. Degenen die op zulke huisvesting zijn aangewezen verkeren in een afhankelijkheids situatie. Ze kunnen de woonruimte theoretisch gezien op elk moment van de dag kwijtraken zonder rechtsbescherming. Andere voorbeelden zijn mensen die bij familie, vrienden of kennissen wonen of illegaal onderhuren. In deze positie komt het vaak voor dat mensen dakloos raken na een conflict in hun woonomgeving. Deze mensen huurden veelal tegen een lage huurprijs hun kamertje. Eenmaal op straat bleek het moeilijk te zijn om snel een betaalbare huisvesting te krijgen. Het kostgangerschap dat enkele jaren geleden nog een wijdverspreid fenomeen was, vooral geschikt voor alleenstaanden die niet goed voor zichzelf konden zorgen, is vrijwel verdwenen. Toegenomen individualisering leidt ertoe dat het verhuren van een kamertje wordt gezien als inbreuk op de privacy. Bovendien hebben wettelijke maatregelen het er niet eenvoudiger op gemaakt om een kamer te verhuren. Aan de andere kant is in de samenleving de woonstandaard opgeschroefd. Wonen in Nederland is steeds meer gestandaardiseerd. Een woning is steeds duurder geworden. Er is een kloof ontstaan tussen wonen in een goedgekeurde (dure) woning en de straat.

Mensen met een reguliere huisvesting belanden vaak op straat nadat ze een huurachterstand hebben opgebouwd. Woningcorporaties zetten de huurder er dan uit. Sommige mensen zien deze huisuitzetting aankomen en regelen vooraf een tijdelijke verblijfplaats of zorgen er in ieder geval voor dat hun inboedel veilig staat. Maar de meesten staan er niet bij stil. Nadat ze uit het huis zijn gezet blijft de inboedel achter en zijn ze in één keer alles kwijt. De procedure is als volgt: als eerste mag de deurwaarder delen van de inboedel in beslag nemen om huurschulden te vereffenen, de rest wordt opgehaald door de gemeentereinigingsdienst. Bij woningcorporaties heeft zich een verandering voltrokken sinds deze in de jaren '90 zijn geprivatiseerd. Woonmaatschappelijke werkers zijn verdwenen en de prioriteit is verschoven naar een controlerende functie. (Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003)

Verlaten van instituties met totaalarrangementen;

Een veel voorkomende route die naar de straat leidt, heeft betrekking op mensen die al dan niet vrijwillig zijn vertrokken uit instituties met een zogenoemd totaalarrangement, deze verzorgen een woon- en slaapplek inclusief maaltijden. Het personeel beheert vaak het inkomen van de bewoners. Dag- en vrijetijdsbesteding vindt meestal binnen de instelling plaats.

Kenmerkend voor dergelijke instituties is dat de bewoners langzamerhand hun zelfstandigheid verliezen. Met andere woorden: ze hospitaliseren.
(Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003)

Een voorbeeld van zo'n instelling is een psychiatrisch ziekenhuis. Soms kiezen mensen zelf om weg te gaan, maar soms ook worden ze weggestuurd wegens gedrag dat niet gehanteerd kon worden. Sinds de jaren '80 is er een cultuuromslag geweest in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ): cliënten worden gestimuleerd om zelfstandig te gaan wonen. Ambulante hulp komt in de plaats van langdurig verblijf in psychiatrische ziekenhuizen.

Jeugdinternaten vormen een ander voorbeeld. Veel mensen die op jonge leeftijd dakloos raken zaten in hun jeugd in een residentiële instelling. Hier kun je ook 2 categorieën onderscheiden: de mensen die zijn weggelopen en degene die het traject hebben afgerond. De jongeren die het traject hebben afgerond hebben hun tijd uitgezeten en het jeugdhulpverlening programma doorlopen. Officieel kan dat tot hun 21ste levensjaar maar vaak wordt van jongeren van 18 verwacht zich al zelfstandig te kunnen redden. Meestal is er eerst een korte periode van begeleid zelfstandig wonen maar daarna trekt de jeugdhulpverlening zich terug.

Ook gevangenisstraffen zijn te beschouwen als instituut met totaalarrangement. Ook deze weg leidt vaak regelrecht naar dakloosheid. Gedetineerden die na detentie de gevangenispoort verlaten zonder vooruitzicht op woonruimte. Vaak kunnen ze niet meer aan de slag bij hun oude werk. En tijdens de gevangenisstraf was er geen inkomen om hun woning te kunnen aanhouden.

Reclasseringsambtenaren binnen de gevangenis vervulden een cruciale rol in het begeleiden van ex gedetineerden, ze hielpen met het regelen van praktische zaken. Eind jaren '90 werd er echter fors bezuinigd op deze ambtenaren en is de reclassering zich vooral gaan toeleggen op de uitvoering van taakstraffen. (Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003)

Baanverlies, inkomstenachteruitgang en schulden;

Huisvestingverlies bleek hoofdzakelijk gevolg te zijn van de volgende drie financieel economische aspecten. Allereerst baanverlies. In de periode dat ze hun huis kwijt raakten waren ze al werkloos, of werden dit gelijk erna. In de regel leidt baanverlies niet gelijk tot dakloosheid. Het sociale vangnet van uitkering voorkomt dat baanverlies gelijk uitmondt in een huurachterstand. Werkloosheid leidt echter wel tot uitkeringsafhankelijkheid. In het uitkeringstelsel hebben zich een aantal veranderingen voltrokken. Zo is de sociale bijstand selectiever geworden, de uitkeringskosten zijn teruggebracht terwijl de levenskosten stegen. De nadruk van zorgtaken bij de sociale dienst is veranderd naar de nadruk op controle. Vooral kwetsbare mensen hebben deze veranderingen als zeer negatief ervaren. Dit blijkt uit de ervaringen van daklozen. Voor een aantal hebben de veranderingen in het uitkeringstelsel geleid tot een forse inkomstenachteruitgang waardoor de financiële problemen zich opstapelden.

Inkomstenachteruitgang kent vier categorieën. Mensen die gedetineerd waren of afkomstig zijn uit een psychiatrische instelling ondervonden de gevolgen van wijzigingen in de sociale bijstand. Terwijl in het verleden de uitkering tijdens opname of detentie doorliep wordt deze nu stopgezet. Als gevolg daarvan waren enkelen niet in staat hun woonruimte te behouden. Andere mensen die zijn afgekeurd en een WAO uitkering ontvingen zijn er qua inkomen flink op achteruitgegaan. Jongeren tot 21 jaar die een basisbeurs of uitkering in het kader van het jeugd werk garantieplan ontvangen kunnen nauwelijks een zelfstandige woonruimte bekostigen. Ten slotte is er de hardere opstelling van de Gemeentelijke Sociale Dienst. Wanneer een bijstandsgerechtigde niet aan bepaalde regels voldoet wordt de uitkering stopgezet.

Veel mensen hadden schulden op het moment dat ze hun woning kwijtraakten. Sommige hebben chronisch teveel geld uitgegeven en hadden een bovenmatig consumptiegedrag. Vaak wordt het geld uitgegeven aan genotsmiddelen (alcohol, drugs). Bij enkele psychiatrische zieken vliegt het geld er doorheen in een manische, euforische periode. (Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003)

Verstoorde sociale relaties en vereenzaming;

De vierde oorzaak voor het verlies van huisvesting heeft te maken met het sociaal isolement. Hierin zijn drie categorieën te onderscheiden. Allereerst sociale uitsluiting. De meeste mensen waren niet totaal geïsoleerd maar werden door hun partner, familie of kennis op straat gezet. Meestal omdat ze het hier zelf naar hadden gemaakt (ruzies, stelen). Een tweede variant is zelfuitsluiting. Dit gaat om mensen die vrijwillig breken met al hun sociale contacten. Ze zijn vastgelopen in de relatie met anderen. In overspannen toestand vertrekken ze halsoverkop naar een onbekende bestemming. Een dergelijke drastische manier om het conflict op te lossen wordt veelal gezien als vluchtgedrag. Anderen zijn op deze manier ontkomen aan schuldeisers, gewelddadige partners of het rechtssysteem. De derde vorm van dakloosheid als gevolg van sociaal isolement is vereenzaming. Verscheidene mensen losten de eenzaamheid op door overdag hun huis te ontvluchten en de straat op te gaan. Ze zoeken aanspraak in cafés, parken en komen zo met daklozen in contact die vaak in zijn voor een praatje. Op den duur komen ze vrijwel nooit meer thuis. Ze bouwen een huurschuld op, verhuren de woning illegaal onder of laten de boel vervuilen. Zo raken ze uiteindelijk hun woning kwijt. (Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003)

Aantrekkingskracht van de straat

Als laatste bestaat er de theorie dat mensen bewust hun huis verlaten om een zwervend bestaan te gaan leiden. Bij de meesten zit er echter een oorzaak achter. Zo brachten drugsgebruikers meer tijd op straat door omdat de straatcultuur van dealers, verslaafden ect. hen meer aantrok. Op cocaïne, heroïne en pillen kunnen gebruikers dagen en nachtenlang wakker blijven. Naarmate ze dan minder terugkeerden naar hun eigen woning en steeds verder belandden in de drugscene verliest de huisvesting het van de noodzaak om de verslaving in stand te houden. (Doorn, 2005. Heijndael 'et al' 1992. Bruin, 2003)

Sander de Kramer is schrijver en journalist. Hij publiceerde boeken als van miljonair tot krantenjongen en stappen met één been. Bovenal is hij hoofdredacteur van de straatkrant en columnist voor de telegraaf. Voor het programma van de KRO: stinkend, beroemd en dakloos (2011) geeft hij zijn actuele visie op de oorzaak en achtergrond van dak en thuislozen ⁹

Sander onderscheid 5 hoofdcategorieën daklozen:

1. Verslaafden aan drugs en alcohol die aan de grond zijn geraakt
2. Uitgeprocedeerde asielzoekers/illegalen
3. Daklozen met een psychiatrische achtergrond
4. "Traditionele" daklozen (zeer kleine groep mensen die er bewust voor kiest te zwerven)
5. Mensen met individuele complexe problematiek (zoals ex-gedetineerden)

Een toenemend probleem bij dak en thuislozen is de multi-problematiek. Hier gaat het om mensen die zowel verslaafd zijn als lijden aan psychische problematiek, sociale problematiek of/en gezondheidsklachten. Door bijkomende gedragsproblemen zorgt dit totaal pakket ervoor dat ze niet langer aan het "normale" maatschappelijke leven kunnen deelnemen. Toch is er vaak geen noodzaak of mogelijkheid om deze mensen regulier op te vangen binnen de GGZ zorg. (Kramer, 2011)

⁹ www.stinkendberoemdedakloos.kro.nl

Voor de subgroepen zwerfjongeren en families noemt Kramer de veel voorkomende oorzaken om dakloos te worden apart.

Oorzaken dakloosheid bij zwerfjongeren:

- *Schulden*
- *Licht verstandelijke beperking*
- *Alleenstaand moederschap*
- *GGZ- advies*
- *In aanraking geweest met politie/justitie*
- *Verslaving (Kramer, 2011)*

Oorzaken dakloosheid bij families:

- *Schulden: Vrijwel alle daklozen hebben schulden. In de vrouwenopvang varieert de hoogte van de schulden tussen de 900 en 50.000 euro. In de daklozenopvang variëren de schulden van 150 euro tot 60.000 euro. Het gemiddelde bedrag aan schulden ligt op ongeveer 12.000 euro. (Cijfers van 2007).*
- *Huiselijk geweld*
- *Cognitieve beperking*
- *Geen (veilige) woning*
- *Relationele problemen” (Kramer, 2011)*

3.3 Daklozen, thuislozen en gebruikers in Nederland

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)¹⁰ zijn er in Nederland 18.000 daklozen. Het gaat om personen zonder vaste verblijfplaats die slapen:

- In de open lucht of in overdekte openbare ruimten, zoals portieken, fietsenstallingen, stations, winkelcentra of een auto.
- Binnen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang en eendaagse noodopvang.
- Op niet-structurele basis bij vrienden, kennissen of familie.

Deze omschrijving komt overeen met de definitie die eerder is vastgesteld voor dit onderzoek als feitelijk dakloos.

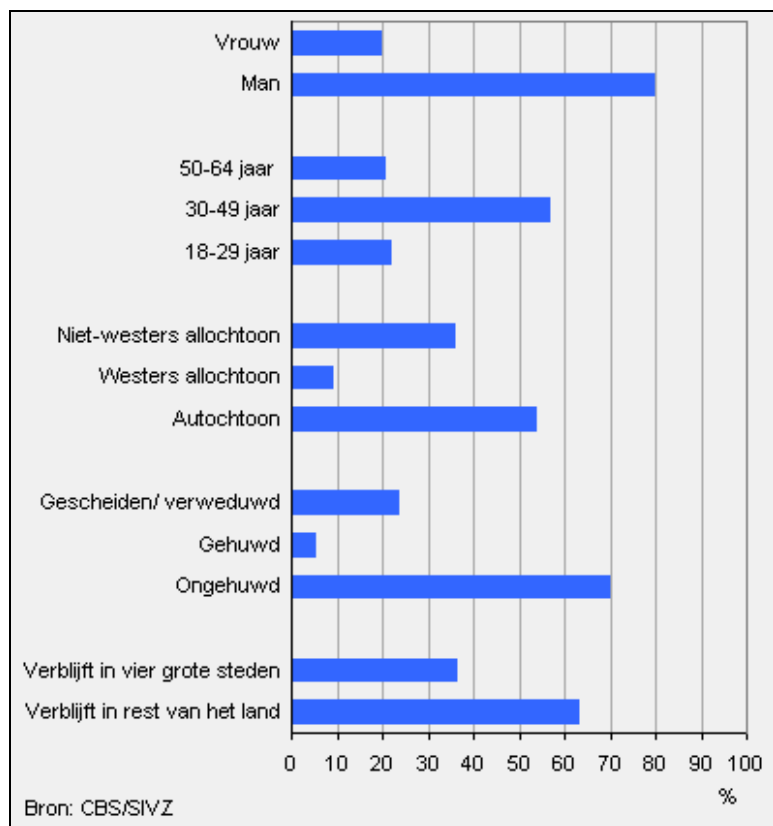
Het CBS heeft gegevens gekoppeld van opvangcentra aan de gemeentelijke basisadministratie. Ook is gekeken naar een lijst met alle daklozen die een uitkering krijgen, en naar gegevens van verslavingscentra. De 18.000 daklozen vormen iets meer dan 0,1 procent van de Nederlandse bevolking. In het schema op de volgende pagina is te zien dat volgens gegevens van het CBS het merendeel van de daklozen (80%) man is. Verreweg de meeste daklozen (58%) zijn tussen de 30 en 49 jaar oud. Met een krappe meerderheid van 55% zijn de daklozen van autochtone afkomst. De overige 45% is van westerse of niet-westerse allochtone afkomst.

Opvallend is dat maar liefst 1/3de van alle daklozen verblijft in één van de vier grote steden. Amsterdam, Utrecht, Den Haag of Rotterdam. In de volgende paragraaf kijk ik specifiek naar het aantal daklozen en verhoudingen in de stad Den Haag.

Een kleine berekening : $1/3^{\text{de}}$ van 18.000 = 6.000 daklozen in de 4 grote steden. $6.000:4 = 1.500$ (Deze berekening kijkt niet naar de inwonersaantallen per stad) Gemiddeld komt het neer op 1.500 feitelijke daklozen in Rotterdam, Amsterdam Utrecht en Den Haag aldus het CBS.

¹⁰ www.cbs.nl

Daklozen in Nederland van 18 tot 65 jaar, 2009

3.4 Daklozen, thuislozen en gebruikers in Den Haag

Er zijn vele schattingen gemaakt over het aantal dak- en thuislozen in Den Haag. Deze kunnen heel erg uiteenlopen. Hierdoor is het erg lastig om tot een betrouwbaar aantal te komen. Ook is er nog nooit een betrouwbare meting geweest van het aantal dak- en thuislozen op een bepaald moment. Altijd is het een jaaroverzicht o.i.d. Ik zal twee bronnen behandelen en weergeven.

Een eerste bron die schatting maakt van het aantal dak- en thuislozen in Den Haag is een overheidspublicatie. In 2010 is fase 2 ingegaan van het plan: Den Haag onder dak.¹¹ Het oorspronkelijke plan werd gestart in 2006 door de G4 (vier grote steden) en het rijk. Met als doel een integrale, persoonsgerichte aanpak van dakloosheid om de leefsituatie van dakloze mensen te verbeteren. De eerste fase van dit plan is in 2009 afgerond. Voordat fase 2 van het plan werd geformuleerd is fase 1 geëvalueerd.

- 1.833 Daklozen hadden op 31 December 2009 een individueel traject van huisvesting, zorg en dagbesteding- 1.088 Daklozen hebben nu (31 december, 2009) een stabiele huisvesting, een inkomen en passende zorg. De overige 745 zitten nu nog in een traject; de situatie op de 3 bovengenoemde leefgebieden is nog niet stabiel bevonden

Los van bovenstaande gegevens maakt het plan Den Haag onder dak nog een aparte schatting voor daklozen die geen beroep kunnen of willen doen via de persoonsgerichte aanpak. (feitelijke daklozen) Deze groep bestaat uit 150 tot 300 personen. Binnen deze groep bevinden zich onder andere de mensen die geen recht hebben op zorgtrajecten en noodgedwongen permanent aangewezen zijn op laagdrempelige nachtopvang en de straat. Denk hierbij aan illegalen, en Oost- Europeanen.

Volgens de gemeente Den Haag zijn er, op een "restgroep na" geen dak- en thuislozen meer in Den Haag.

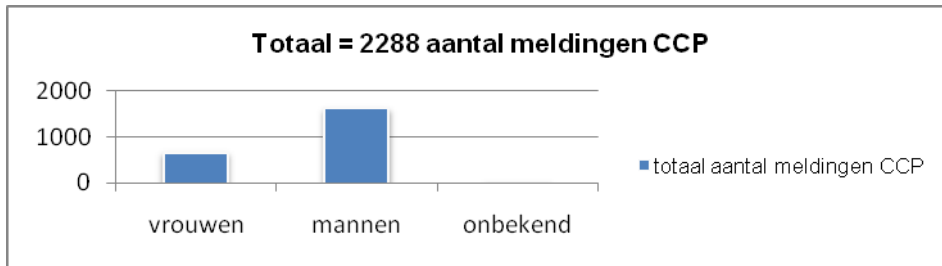
De meest actuele informatie is afkomstig van het CCP: Het Centraal Coördinatie Punt van de GGD Den Haag organiseert opvang en zorg aan sociaal kwetsbare mensen in de regio Den Haag. Ook brengt het CCP in beeld hoeveel behoefte er aan zorg en opvang is.¹² In het Jaaroverzicht¹³ 2010 van het CCP is af te lezen hoeveel cliënten zich in het jaar 2010 bij het CCP hebben gemeld. Aan elke bron zitten voor en nadelen. Cliënten die al in de opvang zitten (residentiële daklozen) worden in deze telling niet meegerekend. Er wordt ook geen schatting gemaakt van het aantal feitelijke daklozen in 2010 die zich niet hebben gemeld bij het CCP en dus buiten beeld vallen. Op de volgende pagina werk ik een aantal gegevens uit het jaaroverzicht schematisch uit.

¹¹ Taakgroep MO, 2010 (coördinerende dienst OCW). *Den Haag onder dak fase 2*. Gemeente Den Haag (OCW/SZW/BSO/DSO)

¹² www.denhaag.nl

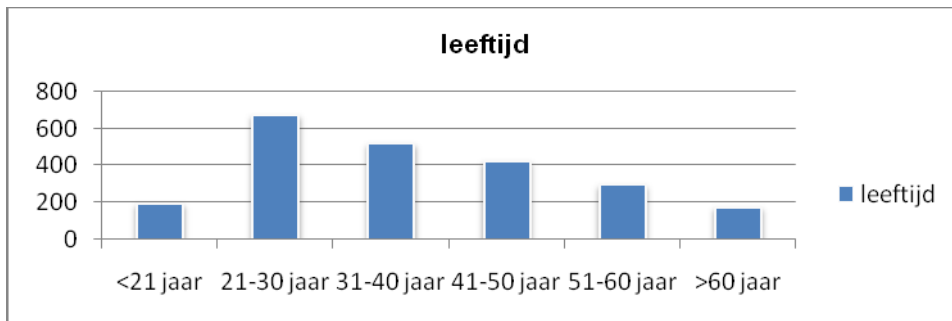
¹³ Jaar rapportage CCP 2010 Zie bijlage 1

Staafdiagram 2: CCP gegevens aantal meldingen dak- en thuislozen bij het centraal coördinatie punt 2010

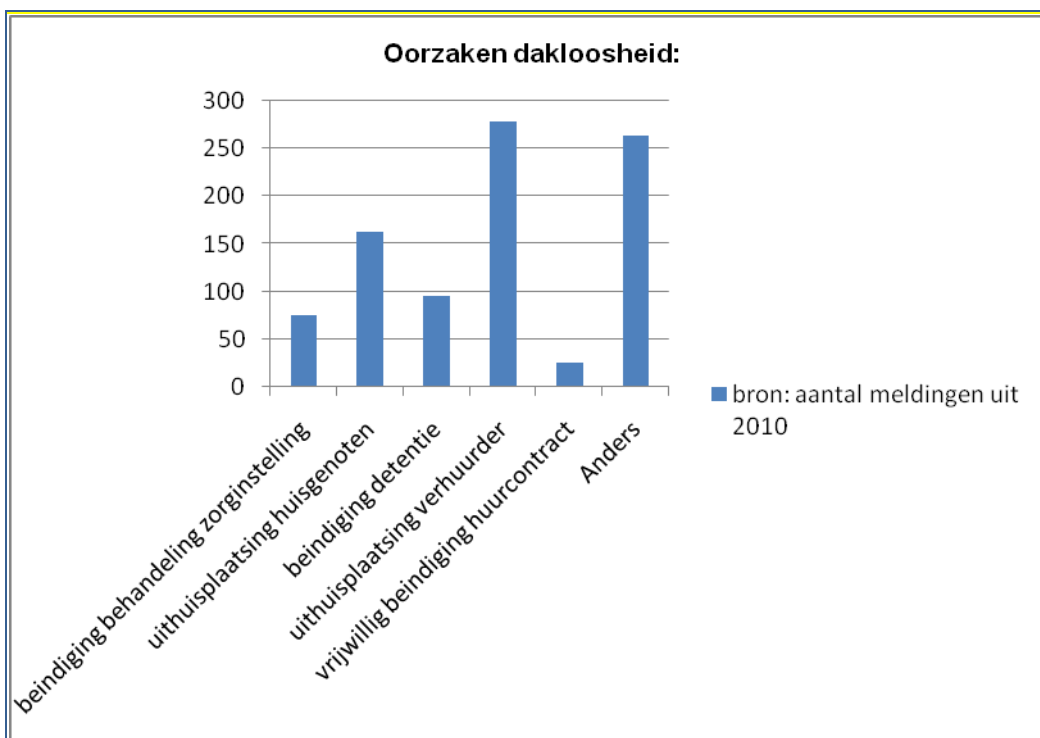
Te zien in de deze grafiek is dat in het jaar 2010 er 2288 (unieke) meldingen zijn geweest bij het CCP. De verhouding man/vrouw komt erg overeen met de gegevens uit het onderzoek van het CBS (zie grafiek 1)

Staafdiagram 3: CCP gegevens leeftijden van de gemelde dak- en thuislozen bij het centraal coördinatie punt 2010

In deze 2de grafiek kijken we naar de leeftijd verdeling. De meeste daklozen zijn tussen de 30 en 50 jaar oud. Ook deze gegevens komen aardig overeen met de cijfers van het CBS (grafiek 1)

Staafdiagram 4: CCP gegevens, genoemde oorzaken voor dakloosheid bij het centraal coördinatie punt 2010

Deze laatste grafiek geeft de oorzaak van dakloosheid weer. Alles wat hier genoemd wordt, is in paragraaf 3.2 uitgebreid besproken.

Te concluderen is dat het aantal daklozen, thuislozen in Den Haag op basis van deze gegevens niet goed is vast te stellen. De schattingen die er zijn hebben allemaal hun eigen voor en nadelen.

In het kopje praktijkonderzoek heb ik vermeld dat ik duidelijk wil krijgen over het aantal daklozen, thuislozen in Den Haag. Met name hoe de verhoudingen liggen. Dit om een representatieve groep samen te stellen bestaand uit 30 deelnemers voor dit onderzoek.

In het schema hieronder maak ik een schatting van hoe de verhoudingen liggen. Gebaseerd op onderstaande gegevens zal ik de representatie doelgroep voor mijn onderzoek samenstellen. Voor de verhouding man/vrouw de leeftijdverdeling maak ik gebruik van de gegevens van het CCP. Voor de verhouding allochtoon/autochtoon kijk ik naar de gegevens van het CBS (zie 3.3).

Schema 1: Schatting verhoudingen dak- en thuislozen onderling in Den Haag, gebaseerd op CCP gegevens

Daklozen In Den Haag	100%
Waarvan Man	75%
Waarvan Vrouw	25%
Waarvan zwervjongeren < 23	23%
Waarvan > 23	77%
Waarvan Autochtoon	55%
Waarvan Allochtoon	45%

Een nadeel van deze schatting is dat er geen gegevens bekend zijn over het aantal feitelijk en residentieel daklozen in Den Haag hierdoor is niet in te schatten hoe de verhoudingen op dat gebied liggen. Voor dit onderzoek zullen zowel feitelijk als residentieel daklozen benadert worden.

Hoofdstuk 4: Belangenbehartiging

4.1 Definitie

Net als bij het definiëren van de begrippen: dakloos, thuisloos en drugsgebruikers, ondervond ik bij het definiëren van de begrippen belangenbehartiger, belangenbehartiging, belangenorganisatie wat obstakels. Officieel is er geen betekenis voor vastgelegd, wat tot gevolg heeft dat de meeste belangenorganisaties hun eigen visie hierop weergeven op hun website. In deze paragraaf kies ik de definities waarvan ik vind dat de betekenis het best wordt verwoord.

Belangenbehartiger:

“Een belangenbehartiger is, de naam zegt het al, iemand die de belangen voor een ander behartigt. Dat wil zeggen dat hij zorgt dat die ander krijgt waar hij recht op heeft.”¹⁴

Belangenbehartiging:

“Het expliciteren en verdedigen van datgene waar bepaalde personen of groepen hun voorspood mee kennen.”¹⁵

Op de site van Ypsilon, een belangenorganisatie voor familieleden en betrokkenen bij mensen met schizofrenie of een psychose wordt mooi weergegeven wat het verschil is tussen een belangenbehartiger en een belangenorganisatie. Ik zal hieronder die uitleg letterlijk weergeven, deze is uiteraard wel toegespitst op de doelgroep van Ypsilon.

“Iedereen die zich sterk maakt voor de zorg voor zijn eigen familielid is in feite een belangenbehartiger. In het verlengde hiervan ligt de betekenis zoals Ypsilon die aan het begrip belangenbehartiging toekent: het ontwikkelen van activiteiten in groter verband om de kwaliteit van zorg voor patiënt en familie te verbeteren.”¹⁶

Als ik dit laatste deel vertaal naar stichting Straat Consulaat, belangenorganisatie voor daklozen, thuislozen en drugsgebruikers in Den Haag ziet dat er als volgt uit:

“Het ontwikkelen van activiteiten om de kwaliteit van het beleid en de voorzieningen voor daklozen, thuislozen en drugsgebruiker in Den Haag te verbeteren.”

¹⁴ www.mijnletsel.nl

¹⁵ www.encyclo.nl

¹⁶ www.ypsilon.org

4.2 Wat er momenteel gedaan wordt door Straat Consulaat

In Hoofdstuk 1 hebben we kunnen lezen dat de belangenbehartiging van het Straat Consulaat zich richt op een drietal speerpunten; 1. beïnvloeden van beleid van overheid en zorginstellingen, 2. "empowerment" van de achterban als burger en als cliënt, 3. behartigen van de belangen van individuele deelnemers van de achterban in hun contacten met overheden, instellingen en andere maatschappelijke instituties. In deze paragraaf zal ik verduidelijken hoe dit zich uit in de praktijk.

Straat Consulaat analyseert knelpunten voor de doelgroep daklozen, thuislozen en gebruikers in Den Haag en probeert hierin verandering teweeg te brengen; hoe doen ze dit concreet? Het is onmogelijk om afzonderlijk alle activiteiten en taken van Straat Consulaat te benoemen en bespreken.

Aan de hand van de volgende twee krantenartikelen wil ik een deel hiervan laten zien. In de artikelen komt duidelijk naar voren waar Straat Consulaat voor staat, welke problemen ze concreet aanpakken en hoe ze te werk gaan:

"DEN HAAG Stichting Straat Consulaat, een belangenorganisatie voor Haagse dak- en thuislozen, pleit vanmiddag tijdens een gesprek met de gemeente, GGD, Leger des Heils en de Kessler Stichting opnieuw voor extra nachtopvang van hun achterban gedurende de hele winter.

Nu komen de extra bedden alleen erbij als het dag en nacht stevig vriest of als de GGD anderszins vindt dat de weersomstandigheden gezondheidsrisico's met zich meebrengen voor mensen die een zwervend bestaan leiden. De winterregeling, die op 13 december was ingegaan, is sinds vorige week donderdag weer opgeheven. Dit betekent dat er momenteel 219 bedden zijn in de nacht- en crisisopvang voor dak- en thuislozen. Tijdens de winterregeling waren er zo'n 110 slaapplekken extra geregeld in de stad.

Elly Burgering van Straat Consulaat stelt dat er altijd voldoende nachtopvang moet zijn. Het probleem is dat er toch meer daklozen zijn dan een aantal jaren geleden is gedacht door de gemeente Den Haag. Het stadsbestuur noemt deze mensen, die vaak niet vol in een hulpverlenertraject zitten, zorgmijders en een restgroep, maar als je kijkt naar die koude periode van eind vorig jaar dan heb je het over circa 350 personen die het moeten hebben van zo'n winterregeling. Dat kun je toch geen restgroep noemen?!

Daarbij komt, aldus de belangenorganisatie, dat mensen na het bericht dat de winterregeling ten einde was op stel en sprong iets voor zichzelf moeten regelen. „Dat lukt niet iedereen. Ik weet dat een man met een gebroken been geen onderdak kon vinden en een ander wordt behandeld voor prostaatkanker. Die mensen horen 's nachts niet op straat rond te struinen.“¹⁷

Artikel uit het Algemeen Dagblad, 7 september 2010

¹⁷ www.lexisnexis.nl

“DEN HAAG In Den Haag bestaat een flink tekort aan bedden voor daklozen. Tot die conclusie komt de stichting Straat Consulaat, de belangenvereniging voor daklozen in Den Haag. Den Haag kent veel daklozen en een tekort aan betaalbare huizen voor deze doelgroep. Elly Burgering van Stichting Straat Consulaat trekt aan de bel in Den Haag Volgens de stichting slapen daklozen nog steeds gedwongen op straat, omdat de nachtopvang overvol is. Ook bij de soepbus bij het Centraal Station staan dagelijks tientallen mensen.

Er is de laatste jaren wel flink geïnvesteerd in vervolgvorzieningen in de maatschappelijke opvang, maar niet in de nachtopvang. En die opvang is dan ook overvol. Volgens Burgering hebben werknemers van het Passantenverblijf van de Kessler Stichting, waar daklozen de nacht kunnen doorbrengen, de laatste twee maanden bijna driehonderd keer iemand op de wachtlijst moeten zetten. Het toont volgens de hulporganisatie aan dat er in Den Haag te weinig bedden beschikbaar zijn voor daklozen.

De gemeente Den Haag begon een paar jaar geleden met het project Den Haag Onder Dak met de bedoeling om voor alle naar schatting tweeduizend Haagse daklozen in 2010 passende huisvesting te hebben. Wethouder Bert van Alphen (GroenLinks), inmiddels geen bestuurder meer, zette in de stad zeven nieuwe opvangplekken voor daklozen op. Hulpverleners zien dit vooral als een druppel op de gloeiende plaat. Bovendien vinden ze de locaties veel te luxe. „Er is te veel geld geïnvesteerd in te weinig opvangplaatsen, zegt een hulpverlener. Volgens Bert van Alphen is zijn beleid juist goed gelukt. Bij zijn vertrek als wethouder zei hij in een interview dat de stad nauwelijks nog daklozen kent.

Maar niets is minder waar, zo weten de hulpverleners. Elke nacht trekt een grote groep mensen afkomstig uit Midden- en Oost-Europa door de stad. Zij hebben geen plek om te slapen en zoeken die in openbare ruimten in de binnenstad. Deze buitenlanders zijn niet de enige die op zoek zijn naar een slaapplek.

Daklozen zijn nu ook gescheiden vaders die op de bank van een kennis logeren of jongeren die op hun achttiende geen hulp meer krijgen van jeugdzorg en teleurgesteld zijn geraakt in volwassenen, weet Elly Burgering. Een woordvoerder van wethouder Rabin Baldewsingh (PvdA) zegt dat de gemeente verrast is door de signalen over een volle opvang. Dit is een recente ontwikkeling. In het najaar openen we nog twee woonvoorzieningen. Hopelijk biedt dat soelaas.

Volgens de stichting Straat Consulaat zijn daklozen maar met één ding geholpen: een dak boven hun hoofd. Dat is de beste start om het leven weer op te kunnen bouwen. Door de aanpak van de gemeente komt van die opbouw maar weinig terecht, vindt Straat Consulaat. Daklozen worden verder in de problemen gebracht doordat ze worden beboet voor het slapen op straat.

Hij heeft zijn leven weer aardig op orde. Een woninkje, vrijwilligerswerk en straks hopelijk weer een betaalde baan. Het maakt mij niet uit wat, zegt Rein van Beek. Schoonmaakwerk zou ik ook prima vinden.

Van Beek is een crisisslachtoffer. Eind vorig jaar verloor hij zijn baan bij een aannemersbedrijf en vervolgens zijn huurwoning. Even kon hij nog terecht bij een bevriend gezin, maar al snel belandde hij op straat. Drie maanden zou Van Beek dakloos zijn.

Deze maandagmiddag wordt hij pijnlijk herinnerd aan die akelige periode. Van Beek staat voor de rechter, omdat hij destijds beboet is voor het slapen in de entree van een flat. Ook ex-dakloze Pieter de Bree moet voorkomen. Hij werd bekeurd, toen-ie lag te pitten in een bushokje.

Hun probleem is dat van velen, constateert het Straat Consulaat. Volgens de belangenbehartiger van daklozen zijn er in Den Haag veel te weinig opvangplekken voor mensen zonder dak boven hun hoofd. En dan lopen de mensen die noodgedwongen buiten slapen ook nog grote kans op herhaaldelijke boetes van 60 of 90 euro.

Je hebt als dakloze meer kans op een bekeuring dan op een bed, verzucht Elly Burgering van het Straat Consulaat. Vorige maand regende het nog boetes rond de dagopvang van het Leger des Heils. Daklozen kunnen dat niet betalen. Hun schulden lopen zo alleen maar op. Ze raken steeds dieper in de problemen. Straatambassadeur en ex-dakloze Frank van der Schee kent het wereldje. Geregeld bezoekt hij de Haagse opvangplekken, vaak is hij ook op straat te vinden. Er slapen veel mensen buiten, weet hij. Slachtoffers van de crisis, jongeren, maar ook Polen en Bulgaren. Het neemt volgens mij hand over hand toe. Er moet nodig iets gebeuren. Ex-daklozen Rein van Beek en Pieter de Bree zijn de ellende van boetes en buiten slapen voorbij. Ook bij de rechter hebben ze deze middag succes. Hun bekeuringen worden omgezet in voorwaardelijk boetes. Eindelijk ben ik overal vanaf, lacht de eerste. De namen van de ex-daklozen bij de rechter zijn gefingeerd.”¹⁸

Artikel uit het Algemeen Dagblad, 11 januari 2011

¹⁸ www.lexisnexis.nl

4.4 Wat er momenteel gedaan wordt door de Achterban

De Achterban is het cliëntenplatform maatschappelijke opvang (MO), openbare gezondheidszorg (OGGz) en verslavingszorg. De leden bestaan uit (ex) dak en thuislozen en (ex) drugsgebruikers. De Achterban is gestart door SC in 2007. Deelnemers van De Achterban voeren zelf allerlei taken uit op het gebied van belangenbehartiging. Straat Consulaat begon als spreekbuis voor De Achterban maar ontwikkelt zich steeds meer als ondersteuner. Een soort bond voor mensen uit de doelgroep zou je het kunnen noemen. Doelen van de achterban zijn terug te lezen in hoofdstuk 1.

De Achterban deelnemers komen 4 wekelijks bijeen in een plenaire vergadering. Hier kunnen deelnemers hun ideeën kwijt: die kunnen gaan over alle problemen, knelpunten die de deelnemer om zich heen signaleert. Aangezien het hier om mensen gaat uit de doelgroep die zelf gebruik maken van de laagdrempelige opvang, of andere voorzieningen komen ze zelf in aanraking met de gevolgen van het gemeentelijke beleid en kunnen hier goed over meepraten en hun mening geven. De Achterban streeft ernaar om snel in te spelen op actuele ontwikkelingen. Iedereen wordt hier serieus genomen. (Rens, 'et al', 2009)

Er staan inmiddels ruim 100 deelnemers op de lijst, en ze groeien nog steeds. Naast de plenaire bijeenkomst heeft De Achterban regulier overleg met de wethouder en beleidsambtenaren van de Gemeente Den Haag.

Los van de 4 wekelijkse plenaire vergadering waar iedereen welkom is zijn deelnemers (die dit willen) actief in zogenoemde 'werkgroepen'. In een werkgroep wordt aandacht besteed aan een bepaald onderwerp. In deze kleinere groep (bestaand uit ongeveer 15 personen) kan sneller gewerkt worden. Activiteiten, knelpunten en oplossingen uit deze werkgroepen worden in de plenaire vergadering besproken zodat iedereen op de hoogte blijft van de activiteiten van De Achterban. Zo is een werkgroep speciaal voor en bestaand uit jongeren, hetzelfde geldt voor de vrouwen en over het thema verslavingszorg, er is een werkgroep voor het plan Den Haag onder dak, ook is er een werkgroep communicatie. (Rens, 'et al', 2009)

Deze laatst genoemde werkgroep houdt zich bezig met de promotie van De Achterban en beeldvorming van mensen uit de doelgroep. Zo brengen zij 4 keer per jaar een nieuwsbrief uit, deze wordt naar beleidmedewerkers gestuurd. Hier beschrijven ze de onderwerpen waar De Achterban zich mee bezig houdt, de knelpunten die er zijn in het beleid. Ze laten zien hoe serieus (of juist niet) cliëntenorganisaties binnen voorzieningen worden genomen d.m.v. een meting. De werkgroep

Communicatie heeft ook het boekje 'De achterban dat zijn wij' uitgebracht. Nieuwe leden, medewerkers van voorzieningen en gemeente kunnen hierin lezen wat De Achterban is en waar de deelnemers zich mee bezig houden.¹⁹

Afgezien van de plenaire vergadering, en los van de werkgroepen bestaan er ook projectgroepjes. Deze komen voort uit een werkgroep; bijvoorbeeld vrouwen, en houdt zich specifiek met een klein deel onderwerp bezig om efficiënt te werk te gaan. De projectgroepen bestaan uit een aantal personen en wordt veelal tijdelijk opgericht. (om een feest voor te bereiden, of voor een mini onderzoek). Een groot verschil met andere vergaderingen is dat een projectgroep niet wordt geleid door een medewerker van het Straat Consulaat. Deelnemers spreken zelfstandig met elkaar af en geven de projectgroep vorm.

Leden van De Achterban houden zelf zeer actief hun website www.deachterban.info up to date en actueel. De blog op de voorpagina wordt niet door 1 persoon geschreven maar steeds afgewisseld, verder staat er op de voorpagina een link gekoppeld aan de twitter account van een straatambassadeur (zie 1.6) actueler kan bijna niet. De site zelf is netjes en overzichtelijk. Hier is wederom te lezen wie De Achterban is, hoe je lid kunt worden, hoe je straatambassadeur kunt worden. Ook het vergaderrooster is hier terug te vinden.

Net als met de activiteiten van Straat Consulaat is het onmogelijk om alles te noemen en bespreken. In het onderstaande artikel ga ik een deel van de activiteiten concreet maken door een interview te plaatsen met een deelneemster aan de werkgroep jongeren, van De Achterban.

“Na kennismaking met de reguliere hulpverlening, wilde ik liever iets zinnigs gaan doen. Toen ik bij De Achterban kwam, raakte ik betrokken bij het opzetten van een geheel nieuwe werkgroep, Die van en door jongeren. Jongeren waren hier nog niet vertegenwoordigd terwijl deze doelgroep snel groeit en hun problematiek groter is dan dat ik in eerste instantie dacht.

Dankzij de ondersteuning van De Achterban en het Straat Consulaat konden we ons, door middel van een reizende foto-expositie op een spetterende manier bekend maken bij een groot publiek, waaronder ook de Politiek en gemeentelijke beleidsmakers. Tijdens een kennismakingsronde langs diverse instellingen voor Maatschappelijke opvang, werden we werkelijk serieus genomen. Dat vond ik geweldig.

Wat wij willen bereiken, is een serieuze gesprekspartner zijn in der politiek.

Dan kunnen we een centrum voor dagbesteding realiseren waar wij als jongeren ons huiswerk kunnen maken, problemen kunnen bespreken en hulp kunnen vragen als wij dit willen. Wij kunnen dan ook proberen weer een opleiding te volgen of te solliciteren. Er kan dan ook gebruik gemaakt worden van computers om zo bijvoorbeeld een woonruimte te vinden. Maar belangrijk is het ook dat het een plek is waar wij gezellig kunnen samenkomen, koffieleuten, spelletjes spelen en sporten. Kortom een veilige plek voor onze doelgroep, zonder opgelegde verplichtingen die ons niet verder helpen.”

*Eliza Huizinga
(Rens, 'et al', 2009)*

¹⁹ www.deachterban.info

Hoofdstuk 5: Resultaten praktijkonderzoek

5.1 Verantwoording representativiteit, validiteit & betrouwbaarheid

Alvorens de resultaten worden gepresenteerd wordt eerst de representativiteit, validiteit en betrouwbaarheid verantwoord. Voor de lezer is het belangrijk om te weten waar de informatie vandaan komt, en ook hoe de onderzoeksgroep tot stand is gekomen.

Representativiteit: Aan de hand van de verhoudingen in de doelgroep schatting in paragraaf 3.4 heb ik een berekening gemaakt over de 'perfecte' representatieve groep.

Uit onderstaande tabel waarin deze schatting is doorberekend is af te lezen hoe de onderzoeksgroep van 30 deelnemers het best samengesteld had kunnen worden.

Naast deze segmentatie op geslacht, leeftijd en afkomst heb ik de deelnemer ook gevraagd naar eventuele verslavingsproblematiek en of ze feitelijk/residentieel dakloos zijn.

Tijdens het interviewen werd al snel duidelijk dat deze perfecte groep niet bereikt zou worden. Dit omdat ik op de interviewplekken (dagbesteding voor dak- en thuislozen, en werkprojecten voor dak- en thuislozen.) afhankelijk was van de vrije wil van mensen. Niet iedereen wil meewerken. Daarnaast kreeg ik geen toestemming om interviews af te nemen bij een project specifiek gericht op jongeren. In samenwerking met een straat ambassadeur (Eliza Huizinga) van Straat Consulaat uit de werkgroep jongeren heb ik alsnog een aantal jongeren kunnen bereiken. In de kolom rechts staat de daadwerkelijk bevraagde groep weergegeven.

Kolom 1: Weergave verhoudingen dak- en thuislozen in Den Haag (schatting) vertaald naar een onderzoeksgroep van 30 deelnemers in totaal

M = man, V = vrouw

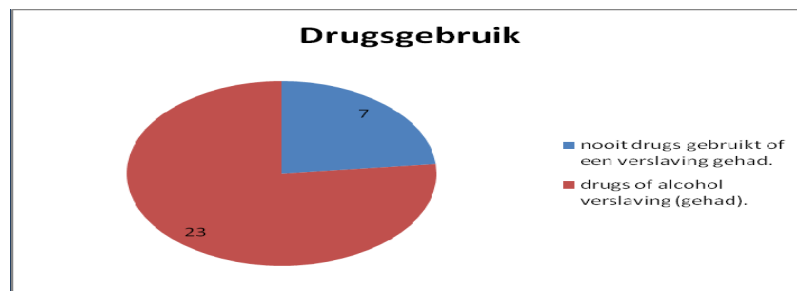
J = jonger dan 23, O = ouder dan 23

Aut = Nederlandse etniciteit Al = andere etniciteit

							per 30		Daadwerkelijk geïnterviewde
geslacht	leeftijd		afkomst		totaal	kandidaten	Afgerond		
m	75%	j	23%	aut.	55%	9%	2,85	3	3
m	75%	j	23%	al.	45%	8%	2,33	2	1
m	75%	o	77%	aut.	55%	32%	9,53	9	9
m	75%	o	77%	al.	45%	26%	7,80	8	9
v	25%	j	23%	aut.	55%	3%	0,95	1	1
v	25%	j	23%	al.	45%	3%	0,78	1	1
v	25%	o	77%	aut.	55%	11%	3,18	3	5
v	25%	o	77%	al.	45%	9%	2,60	3	1
							30	30	30

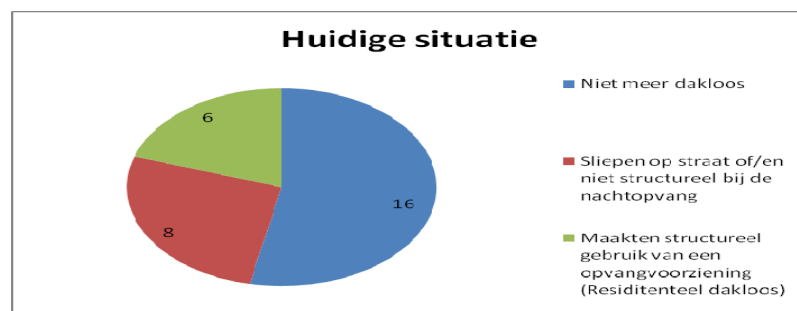
Andere aspecten waar de bevroegde groep niet vooraf op geselecteerd is maar wel over is bevroegd:
1.*verslaving en de 2.*huidige woonsituatie :

Cirkeldiagram 2: In dit schema een overzicht van het drugsgebruik in de onderzoeksgroep van 30 personen

Onder de 30 deelnemers aan het onderzoek waren niet enkel daklozen. Sommige hadden sinds kort weer een kamer of huisje. Andere waren op het moment feitelijk dakloos of residentieel.

Cirkeldiagram 3: In dit schema een overzicht de huidige woonsituatie van de onderzoeksgroep van 30 personen

Validiteit: In bijlage 2 van dit productverslag zijn de uitgewerkte volledige interviews terug te lezen. Hier is te zien welke vragen ik precies heb gesteld. ik heb mijn vragen zo opgesteld dat ik hiermee een antwoord krijg op mijn hoofd- en deelvragen. Mijn deelvragen over de bekendheid van Straat Consulaat, hun mening over de achterban en straat ambassadeurs en ten slotte hun wensen op het gebied van belangenbehartiging kan ik met deze verkregen antwoorden beantwoorden.

Betrouwbaarheid: Mijn onderzoek voldoet aan een aantal voorwaarden die het betrouwbaar maken. Eventuele bezwaren zijn er ook. Ik zal ze hieronder weergeven:

+ Ik heb open vragen gesteld en een aantal controle vragen; dat wil zeggen vragen die bijna hetzelfde zijn als een vorige vraag. Hierdoor kan ik zien op de vragen op eenzelfde manier beantwoord worden door de deelnemer, dat vergroot de betrouwbaarheid. Open vragen stellen heeft ook mijn persoonlijke voorkeur boven meerkeuze vragen want je legt de deelnemer geen vooropgestelde antwoorden voor. De deelnemer kan zich in zijn eigen woorden uiten.

+ De deelnemer kon anoniem meedoen aan het onderzoek. Dit vergroot de betrouwbaarheid in die zin dat de deelnemer zich niet in hoefde te houden uit angst voor consequenties op de antwoorden en meningen die hij/zij geeft.

+ De interviews zijn 1 op 1 gehouden, de deelnemer kon niet beïnvloed worden door anderen zoals bij een groepsgesprek wel het gevolg zou zijn.

- Sommige kandidaten vonden het interview best lastig, ze begrepen niet alle vragen.

- Bij 2 deelnemers had ik een wat lastiger gesprek i.v.m. taalbarrière. De wil en het enthousiasme om deel te nemen was er wel maar de mogelijkheid om zich te uiten zoals ze wilden niet. Dit was vooral voor hen zelf frustrerend.

5.2 Resultaten praktijkonderzoek

De resultaten van het onderzoek zal ik opsplitsen in 3 categorieën. Allereerst de bekendheid van Straat Consulaat, ten tweede de mening van deelnemers over De Achterban en straat ambassadeurs ten slotte de algemene wensen en aandachtsgebieden op het gebied van belangenbehartiging voor stichting Straat Consulaat.

In deze weergave van de resultaten zal ik per categorie eerst kort de cijfers noemen (zoveel vonden dit, zoveel vonden dat) maar daarna zal ik enkel de hoogtepunten uit de motivatie van de deelnemers noemen. Veel deelnemers benoemen hetzelfde in iets andere woorden daarin heb ik de gemeenschappelijke deler geprobeerd weer te geven. In dit deel van de resultaten zal ik nog niets doen om de resultaten te verklaren, onderscheid te maken in de overeenkomsten of verschillen uit de verschillende subgroepen van de deelnemers of conclusies te trekken. Dit gebeurt pas bij de analyse en de conclusie.

Deel 1 Bekendheid: van de 30 deelnemers gaven er 10 aan Straat Consulaat te kennen, 20 daar en tegen hadden nog nooit van SC, of De Achterban gehoord. Indien SC bekend was heb ik vragen gesteld die gingen over welk beeld ze van Straat Consulaat hadden, of ze een activiteit konden opnoemen en of er vertrouwen is.

Genoemd wordt o.a.

-Goed dat ze bestaan, Ze komen op voor daklozen in veel opzichten. Voorbeeld is dat ze daklozen aanspreken, problemen signaleren, informatie over de winteropvang geven en zich daarmee bemoeien.

-Ja die ken ik, ooit bij een vergadering geweest, nooit meer uitgenodigd daarna en dus nooit meer gegaan, ook geen vertrouwen in deze stichting. Ik ken ze vooral van de daklozen borrel.

- Ze proberen daklozen te ondersteunen bij opvang/schuldsanering/psychische ondersteuning enz. Ik hoor steeds meer positieve verhalen en wil me dan ook actief gaan inzetten voor De Achterban.

- Naam klinkt bekend. Ze doen hun best om mensen (daklozen) die dit nodig hebben te helpen. Ik ken zelf een aantal mensen die door Drugpunt geholpen zijn, de verhalen zijn positief dus ja ik heb er wel vertrouwen in.

- Ik heb geen beeld van de organisatie, ooit heb ik Joy een keertje gesproken dus de naam klinkt bekend. Ik weet dat ze vergaderen met en over daklozen dat is alles wat ik weet.

- Ja ik ken Straat Consulaat dat is een belangenbehartiger voor dak- en thuislozen. In conflicten met organisaties of instanties kunnen ze je helpen/voor je bemiddelen. Ze wekken zeker mijn vertrouwen.

- Ze vertegenwoordigen een groep mensen die normaal gesproken vergeten zouden worden.

Ik heb veel vertrouwen in deze organisatie, ook omdat ze bezig zijn de beeldvorming over dak- en thuislozen te veranderen.

-Ik ken SC via verhalen over de werkgroep jongeren, ik hoor dat ze serieus bezig zijn en dat vergroot mijn vertrouwen. Ik denk dat het een toffe groep is, ze zijn nu bezig met jongeren keuren hun opvang (via via gehoord)

- Straat Consulaat maakt het voor de doelgroep mogelijk om zelf aan de slag te gaan. Ondanks hun eigen problematiek denken ze zelf mee over mogelijke oplossingen. Hierdoor voelen ze zich nuttig. Ze komen in mijn ogen betrouwbaar over je kunt merken dat het personeel veel ervaring heeft. Ik ken Straat Consulaat vooral van de Nieuwjaars maaltijd, ooit ben ik zelf actief geweest in de jongeren werkgroep.

- Wel eens van gehoord, ik heb ooit met een achterbandeelnemer gesproken maar inhoudelijk kan ik eigenlijk niets over Straat Consulaat melden.

Deel 2 Mening over De Achterban en de Straat Ambassadeurs: Van de 30 deelnemers gaven er 22 een positieve mening, 2 een negatieve en 6 een ander antwoord dan hier genoemd. Gevraagd is wat ze vinden van de groeiende rol van De Achterban op het gebied van belangenbehartiging en of het inzetten van Straat ambassadeurs het vertrouwen in de organisatie vergroot.²⁰

Positieve meningen, genoemd wordt o.a. :

- Super activiteiten als een sponsorloop, de imagine posters en de jongerenexpositie zijn geweldig voor de beeldvorming van dak- en thuislozen. Het gebruik van ervaringsdeskundigen vergroot zeker mijn vertrouwen.
- Wat goed dat daklozen in De Achterban zelf van alles moeten en kunnen doen. Als mensen gemotiveerd worden kunnen ze meer dan ze zelf denken dat is erg belangrijk voor hun eigenwaarde. Ik geloof ook zeker dat ervaringsdeskundigen veel vertrouwen uitstralen. Iemand die ook drugsverslaafd is geweest en met mij daarover in gesprek wil zit op dezelfde golflengte, een professional oordeelt misschien sneller en kan zich in ieder geval niet zo levendig inleven.
- Ik hoop dat de Achterban groeit en zich verder ontwikkelt. Dat ze (nog) meer invloed krijgen. Want hoe meer invloed, hoe beter de zorg en het beleid ten goede kan veranderen. Naast dit alles is het goed dat er voor dak- en thuislozen een plek is waar ze hun hart kunnen luchten. Een timmerman doet geen advocatenwerk, kortom ik vind het super dat ex daklozen d.m.v. een cursus de kans krijgen om straat ambassadeur te worden.
- De Achterban is goed zeker ook voor het beeld naar de buitenwereld toe. Zeker de daklozen jongeren worden gezien als lui, dom en dat is nu al verandert bij de gemeente bijvoorbeeld door de werkgroep jongeren. Straat ambassadeurs zullen mensen uit de doelgroep meer aanspreken vermoed ik. Er is bij hun een gevoel van begrip en een luisterend oor die de tijd neemt, in tegenstelling tot professionals.
- Mensen die ineens dakloos worden hebben geen idee in wat voor een wereld ze terecht komen. Het is goed dat De Achterban deze mensen een kans geeft, ze een stem geeft en naar hen luistert. Een combinatie van kennis (opleiding) en ervaring (ex-) dakloos lijkt mij perfect om op te treden als hulpverlener in het dak- en thuislozen circuit.
- Een bepaalde doelgroep moet aangesproken worden door mensen met dezelfde ervaringen. Iemand die je perfect aanvoelt. Denk aan ex-gedetineerden en inderdaad dak- en thuislozen. Het voelt voor mij beter aan als ik weet dat degene die me aanspreekt niet alleen in de boeken heeft gehangen maar ook echt vanuit hun eigen gevoel, en ervaring zich in mijn situatie kunnen verplaatsen. Het vergroot mijn vertrouwen zeker.
- Ik ken drie mensen die nu straat ambassadeur zijn. Ik weet dat ze veel hebben meegemaakt vertrouwen door aanspraak van iemand met ervaring lijkt mij vele malen groter dan zonder. Ik wil voor De Achterban wel een hele grote stap zetten. Van mij mogen hun het beleid gaan schrijven.
- De Achterban klinkt goed; als daklozen hun mond zouden houden wordt er ook geen moeite gedaan om de zorg te verbeteren. Nu is er een plek waar echt geluisterd wordt. Ervaringsdeskundigen hebben de voorkeur boven professionals.
- Super De Achterban, de organisatie bedenkt niet zelf wat er verbeterd moet worden maar neemt meerdere meningen, dan de doelgroep zelf mee. Over ervaringsdeskundigen: Iemand met ervaring kan zich veel beter inleven dan als je alleen een opleiding hebt gevolgd. De combinatie opleiding en ervaring is dan ook ideaal. Toen ik nog cocaïne verslaafd was in de tijd dat er nog niet veel over bekend was werd er gewoon gezegd dat ik maar moest stoppen. Een ex-verslaafde zou dat nooit zo zwart-wit gezegd hebben daar had ik meer behoefte aan! Een beetje begrip.

²⁰ In deel 1 gaven 20 deelnemers van het onderzoek aan SC en DA niet te kennen, door uitleg over de organisatie en projecten zoals De Achterban en straat ambassadeurs (met hulp van het Achterban informatieboekje) kon ik hen toch vragen een mening te formuleren. Let wel; deze is voor de meeste mensen niet gebaseerd op persoonlijke ervaringen maar op de theorie.

- In De Achterban kunnen mensen met ervaring uitleggen waar het mis ging in de zorg, opvang, met het beleid enz. aan anderen. Deze kennis kunnen ze dan aan Straat Consulaat overdragen of er zelf iets mee doen. De stap voor mensen uit de doelgroep om hulp te vragen is kleiner bij een straat ambassadeur denk ik door de gedeelde ervaring.
- Goede ontwikkeling een organisatie als SC moet weten hoe mensen uit de doelgroep behandelt en benaderd willen worden. Komt naar voren bij De Achterban. Bij straat ambassadeurs speelt ervaring een grote rol in het vertrouwen dat ik er in heb. Iemand met ongeveer dezelfde achtergrond als jij voelt beter aan dat iemand die net van de opleiding komt.
- Goed idee De Achterban, mensen worden hier zelfstandig en actief gemaakt. Zonder SC was er niemand om ze te ondersteunen. Ook goed dat SC met straat ambassadeurs zijn gaan werken, door de ervaring vergroten deze mensen zeker mijn vertrouwen. Ze weten waarover gesproken wordt.
- Goed dat mensen uit de doelgroep daar gehoord worden. Mensen uit het circuit weten ook precies wat er op dat moment (actueel) speelt. Ervaringsdeskundigen zouden bij mij persoonlijk zeker het vertrouwen vergroten, meer effect hebben en geloofwaardiger zijn.
- Leuk om te horen over De Achterban, ik ga misschien wel eens langs. Voor mij zouden ervaringsdeskundigen me beter kunnen helpen. Ik heb het helemaal gehad met zogenaamde professionele hulp.
- Goed dat daklozen ergens kunnen samenkomen om te vergaderen. Bij straat ambassadeurs vergroot hun ervaring mijn vertrouwen niet. Het gaat om de persoon!

Negatieve meningen, genoemd wordt o.a. :

- Klinkt wel leuk De Achterban maar heb er zelf geen behoefte aan, ook geen tijd voor. Ervaringsdeskundigen die zelf dakloos of verslaafd zijn geweest willen je vaak overal van af praten : als het mij lukt, kun jij het ook! Persoonlijk nogal irritant en die vergroten het vertrouwen zeker niet.
- Op zich goed, maar ieder persoon is anders en heeft een eigen mening. Voor mij hoeft een andere dakloze niet zo nodig het woord te doen. Dak- en thuislozen moeten actief worden voor henzelf, je eigen leven weer op orde krijgen is het aller belangrijkste! Straat ambassadeurs hebben mijn vertrouwen dan ook niet. Ik weet niet wat ze leren in hun cursus, ik weet ook niet wat ze hebben meegemaakt. Zoals ik al zei, elke dakloze is anders.

Andere meningen, genoemd wordt o.a. :

- De intentie is goed voor een daklozen platform de motivatie van dak- en thuislozen om zich ervoor in te zetten komt denk ik uit ervaring. Dat Straat Consulaat nu ook een opleiding biedt op ze op te leiden tot straat ambassadeur is een goede kans voor mensen uit de doelgroep. Het vergroot echter niet mijn vertrouwen het vertrouwen blijft hetzelfde als dat er een professional op me afkomt.
- Wat goed ik kan me voorstellen dat het deelnemers een actief en nuttig gevoel geeft. Ze hebben iets te doen en er wordt naar hun geluisterd. Hier worden ze serieus genomen, en het is ook goed voor de beeldvorming zo'n platform. Veel mensen zijn bang voor dak- en thuislozen. Over de ervaringsdeskundigen wil ik even kwijt dat het mij niet uit zou maken of de persoon een ervaringsdeskundige of professional is het gaat erom HOE je wordt benaderd door iemand. Het gaat dus om de persoon zelf, het belangrijkste in de benadering is respect.
- Volgens mij ken ik een aantal mensen die in De Achterban zitten, zal er eens naar vragen. Iemand zonder ervaring kan ook heel goed hulp verlenen, en ik denk dat iemand met ervaring ook heel goed de mist in kan gaan. Het verschil gaat dus om de persoon zelf niet om de achtergrond.
- Goed De Achterban, door met dak- en thuislozen te praten weet je als organisatie wat er speelt. Ervaringsdeskundigen vergroten mijn vertrouwen niet. Ik vertrouw alleen mijzelf.

Deel 3: Wensen tips en aandachtspunten voor Straat Consulaat: de 30 deelnemers noemde elk meer dan 1 antwoord daarom zijn de resultaten ook niet gemakkelijk te tellen. Ik heb ervoor gekozen om de onderwerpen die het vaakst werden genoemd weer te geven (totaal is dus meer dan 30). Daarna zal voor de eerste 15 genoemde items de bijbehorende motivatie noemen.

Bekendheid Straat Consulaat vergroten	18x
Meer aandacht nazorg (ex daklozen leren wonen)	8x
Daklozen start boekje uitbrengen (in 1 overzicht alle informatie)	7x
Elke daklozen vanaf begin recht op persoonlijke coach voor langere tijd	6x
Meer aandacht veiligheid in en om voorzieningen heen	6x
Aparte nachtopvang verslaafden/geen verslaafden	5x
Meer laagdrempelige voorzieningen	4x
Meer ervaringsdeskundigen opleiden/inzetten	4x
Meer aandacht voor preventie dakloosheid/verslaving	4x
Actief worden voor illegalen / standpunt innemen	4x
Pleiten voor beter aansluitende openingstijden voorzieningen	3x
Toegankelijkheid instelling speciaal voor jongeren	2x
Individuele hulp: bemiddeling instanties voorzieningen na schorsing, Hulp invullen formulieren en aanvragen documenten	2x
Wachlijsten schuldhulp aanpakken	2x
In toekomst geen SC meer nodig, iedereen werk, huis en geld!	2x
Anders/overige	
Meer risico nemen, niet zo afhankelijk van subsidievertrekker	1x
Privacy door SC, Straatteam, instellingen indien gewenst	1x
Strenger voor mensen uit de doelgroep, zelf laten oplossen	1x
Streven om daklozen sneller te helpen, belangrijkste punt	1x
Aparte locaties mannen/vrouwen opvang	1x
Aparte opvang zieke daklozen	1x

- *Bekendheid Straat Consulaat vergroten* 18x

Meer dan de helft van de deelnemers, of ze vooraf nu bekend waren met Straat Consulaat of niet ziet graag dat Straat Consulaat bekender wordt onder mensen uit de doelgroep dak- en thuislozen. Er wordt ook een aantal keer genoemd hoe: meer contact met de media, flyeren, meer langs instellingen. Een ander onderdeel is dat de mensen die ooit van SC hebben gehoord dat via De Achterban weten. Over De Achterban is meer kennis dan over Straat Consulaat. De deelnemers willen dat Straat Consulaat zichzelf meer profileert en laat zien wie ze zijn.

- *Meer aandacht nazorg* 8x

Deelnemers geven aan (uit eigen ervaring, of uit horen zeggen) dat daklozen die uit het circuit komen een hoog risico hebben om terug te vallen. Ze weten niet precies hoe zich te gedragen in de maatschappij, hoe een huis/kamer te behouden. De begeleiding hierin is onderbelicht. Als er meer aandacht komt voor de nazorg van (ex-) daklozen voorkomt dat terugval.

- *Daklozen start boekje uitbrengen (in 1 overzicht alle informatie)* 7x
Er is grote behoefte voor een sociale kaart voor 'nieuwe' daklozen: Waar is een daklozenopvang, dagbesteding voorzieningen, hulpinstanties, afkickklinieken, adressen voor een kop koffie of een douche ect. In 1 overzicht wordt dan duidelijk waar je als dakloze wel of niet terecht kan.
- *Elke dakloze vanaf begin recht op persoonlijke coach voor langere tijd* 6x
Vaak gaat dit mis volgens de deelnemers, langdurig daklozen hebben vaak verschillende begeleiders of wisselende mensen als coach. De behoefte is er om vanaf het begin 1 vaste coach te hebben die je dan begeleidt tot aan de nazorg toe. Er wordt door 1 deelnemer zelfs het idee geopperd om straat ambassadeurs aan dakloze te koppelen als buddy.
- *Meer aandacht veiligheid in en om voorzieningen heen* 6x
Veel deelnemers noemen liever op straat te slapen dan in de nachtopvang in verband met ruzies en overlast. Er is kortom geen veilige sfeer in de opvang. Personeel doet hier niet genoeg aan, of heeft niet genoeg ervaring om de groep in toom te houden. Er is geen rust, geen afzonderingsmogelijkheid en dit alles maakt de keuze voor de straat aantrekkelijker. Deelnemers zien dit graag anders en hopen op een veiliger klimaat binnen opvangvoorzieningen.
- *Aparte nachtopvang verslaafden/geen verslaafden* 5x
Veel genoemd wordt de slechte invloed van verslaafden op daklozen. Als 'nieuwe' dakloze val je hier zo maar tussen in de opvang. Het risico op beïnvloeding kan veel kleiner door aparte opvang (geheel andere gebouw) te creëren voor verslaafde en niet-verslaafde daklozen.
- *Meer laagdrempelige voorzieningen* 4x
De voorzieningen zijn ook vaak vol, zonder pardon wordt je dan weggestuurd. Een deelnemer heeft het ook over de winteropvang hij hoopt dat die volgend jaar ECHT eens een keer toereikend is. Meer laagdrempelige opvang zou het probleem oplossen.
- *Meer ervaringsdeskundigen opleiden/inzetten* 4x
De deelnemers werden enthousiast over de straat ambassadeurs, veel wilde precies weten wat ze nu doen, hoe ze zelf de cursus konden volgen ect. Er bestaat behoefte aan ontwikkeling en groei in het straat ambassadeurschap bij mensen uit de doelgroep zelf.
- *Meer aandacht voor preventie dakloosheid/verslaving* 4x
Voorkomen is beter dan genezen, kwetsbare groepen mensen zouden "vooraf" al die persoonlijke coach moeten hebben om dakloosheid te voorkomen. Meer aandacht op dit gebied voorkomt extra problemen in de toekomst.
- *Actief worden voor illegalen / standpunt innemen* 4x
Bij mijn onderzoek werd 1 man betrokken die illegaal bleek te verblijven in Nederland. Maar meerdere deelnemers gaven aan het belangrijk te vinden dat Straat Consulaat er voor iedereen zal zijn. Dus ook ongedocumenteerde verdienen hulp.
- *Pleiten voor beter aansluitende openingstijden voorzieningen* 3x
Genoemd wordt dat er voor daklozen die niet in de nachtopvang slapen (en dus op een bepaalde tijd daar binnen moeten zijn) geen passende opvang is. Als bijvoorbeeld de Haagse zaak dichtgaat om half 4 hebben ze vanaf dan totdat ze gaan slapen niets meer te doen. Dat kweekt overlast. Niet alleen door de weeks vormen de tijden een obstakel. In het weekend zijn sommige voorzieningen helemaal dicht. Wat moeten daklozen dan doen?

- *Individuele hulp: bemiddeling instanties voorzieningen na schorsing, Hulp invullen formulieren en aanvragen documenten* 2x

Voor de individuele belangenbehartiging werd dit punt genoemd. Daklozen begrijpen soms formulieren, documenten, brieven van instellingen of instanties niet en hebben behoefte aan een onafhankelijke instelling die ze hierin uitleg geeft en helpt.

- *Toegankelijkheid instelling speciaal voor jongeren* 2x

Jongeren die ik sprak voelden zich allemaal niet serieus genomen. Sommige waren al onder de 18 jaar dakloos geraakt en kregen bij de opvang geen toegang want diegene hoorde volgens de portier niet dakloos te zijn.

- *Wachlijsten schuldhulp aanpakken* 2x

Een aantal deelnemers noemde een te lange wachtlijst bij de schuldhulpverlening als oorzaak voor hun eigen dakloosheid. Ook benoemen ze andere mensen in hun kenniskring die op deze manier dakloos zijn geraakt. Als Straat Consulaat zich zou gaan bemoeien met deze wachtlijsten en er iets bereikt wordt zouden volgens deze deelnemers een groot aantal mensen geholpen worden. De wachtlijsten zijn minimaal drie maanden momenteel.

- *In toekomst geen SC meer nodig, iedereen werk, huis en geld!* 2x

Dit punt werd 2 keer serieus genoemd, en vaker iets minder serieus. De wens is er dat in 10/15 jaar een stichting als Straat Consulaat compleet overbodig is geworden omdat er geen daklozen, werklozen ect. zullen zijn.

Hoofdstuk 6: Analyse & Conclusie

6.1 Analyse: Koppeling literatuur en praktijk onderzoek

Wat opvalt aan de hand van het theoretische kader is de onduidelijkheid over begrip definities met betrekking tot de dak- en thuisloosheid problematiek. Verschillende instanties, gemeente en het CBS werken ieder met een andere betekenis voor o.a. de woorden; dakloos en thuisloos & feitelijk en residentieel. Het Straat Consulaat heeft zelf geen eigen definitie ontwikkelt of er specifiek 1 gekozen om mee te werken, in hoofdstuk 3.1 zijn daarom een aantal definities gekozen om tijdens dit rapport te handhaven.

Verderop in hoofdstuk drie wordt geprobeerd om het aantal dak en thuislozen te weergeven. De conclusie daarvan is dat dat nog niet kan. Instellingen en gemeentes brengen andere cijfers naar voren, vaak is het niet duidelijk waar deze precies vandaan komen en hoe ze zijn verkregen. Dat maakt dergelijke cijfers onbetrouwbaar voor een belangenbehartiger als stichting Straat Consulaat. Dat de definities voor dak en thuisloos niet officieel vaststaan speelt ook hierbij een rol. Zo kan iedereen aan de hand van zijn eigen definities en metingen andere cijfers naar buiten brengen, en hier zijn voordeel mee doen. De gemeente Den Haag heeft andere belangen hierbij dan bijvoorbeeld een particuliere instelling.

Kijkend naar het praktijkonderzoek was de verwachting in de analyse een duidelijk onderscheid te kunnen benoemen in alle geïnterviewde subgroepen. Dan gaat het over de verschillen/overeenkomsten in de antwoorden. Maar deze verschillen zijn minimaal gebleken. Een aantal worden hierna kort benoemd. In bijlage 2 van die productverslag is een uitgeschreven versie opgenomen van alle uitgewerkte antwoorden per subgroep, met de mogelijkheid om alles na te lezen. De antwoorden komen aardig overeen, op één uitzondering na is de gehele interview groep positief over Straat Consulaat en De Achterban, ook de 20 mensen die niet van ze hadden gehoord en die uitleg hebben gekregen. Als we dan kijken naar de mening over het inzetten van straat ambassadeurs is de (globaal genomen) gemeenschappelijke mening dat een ervaringsdeskundige die de combinatie bezit van en kennis over hulpverleners/coachen en kennis uit eigen ervaring de perfecte combinatie is. Deze persoon spreekt uit eigen ervaring en weet waarover hij/zij praat. Snapt mensen uit de doelgroep als geen ander.

Bij de wensen zijn ook veel overeenkomsten voornamelijk de wens dat Straat Consulaat meer werkt aan de eigen bekendheid. De minimale verschillen in de wensen zijn logisch te verklaren. Zo is er de groep *jongeren* die zich stoort aan voorzieningen en instellingen die *jongeren* niet serieus genoeg nemen. Ze willen daar samen met Straat Consulaat wat aan gaan doen, de beeldvorming veranderen. Een aantal mensen uit de subgroep ; *mensen met een andere etniciteit dan Nederlands* , benoemt het innemen van een standpunt voor hulp aan Illegalen als verbeterpunt/wens. Bij *Vrouwen* wordt er door enkele genoemd dat in de nachtopvang er voor *vrouwen* een aparte locatie komt, dus niet alleen een aparte afdeling in het gebouw

Met logisch te verklaren voorbeelden wordt bedoeld dat de verschillen die er zijn per subgroep ook precies het verschil in de subgroep aanduidt. (vrouwen over vrouwen, jongeren over jongeren ect.)

Ander opvallend punt is dat enkele tips, wensen en verbeterpunten momenteel al worden uitgevoerd door stichting SC. Straat Consulaat werkt out-reachend dus ze bezoeken o.a. instellingen om mensen uit de doelgroep te benaderen. Dit is precies wat de deelnemers aangaven belangrijk te vinden. Zo zijn er nog meer voorbeelden; de nachtopvang is niet toereikend genoeg vinden sommige geïnterviewden. Straat Consulaat pleit al langere tijd voor eerlijke cijfers over de aantallen dak- en thuislozen in de gemeente Den Haag. Pas dan kan er gekeken worden of er meer opvang nodig is (en dus niet alleen in de winter, maar structureel).

6.2 Conclusie: Beantwoording hoofdvraag en verantwoording

In deze conclusie laat ik zien waar en hoe ik mijn deelvragen heb kunnen beantwoorden. Dit doe ik met behulp van voorafgaande literatuur en onderzoeksgegevens. Daarna geef ik een antwoord op mijn hoofdvraag en trek ik hier conclusies uit. Een kort deel zal ik besteden aan het verantwoorden/bediscussiëren van deze conclusie.

1. Waar staat stichting Straat Consulaat voor?

In hoofdstuk 1 wordt de organisatie straat consulaat belicht. Ze zijn belangenbehartiger voor drugsgebruikers, dak- en thuislozen in Den Haag. *“Het zijn volwaardige mensen die onderdeel uitmaken van onze maatschappij.”*

2. Wat zijn de achtergronden van daklozen, thuislozen en gebruikers?

In hoofdstuk drie wordt als invalshoek gekozen om de oorzaken van dakloosheid mensen te verklaren aan de hand van theorie. Er is te lezen dat er 5 categorieën bestaan; Verlies van marginale woonruimte en huisuitzettingen; Verlaten van instituties met totaalarrangementen; Baanverlies, inkomstenachteruitgang en schulden; verstoorde sociale relaties en vereenzaming; en ten slotte Aantrekkingskracht van de straat.

3. Hoeveel daklozen, thuislozen en gebruikers zijn er in Den Haag?

In paragraaf 3.4 is geprobeerd een schatting te maken van het aantal dak- en thuislozen in Den Haag. De conclusie is dat dat met de nu beschikbare informatie onmogelijk is. De cijfers die er zijn (CCP) zijn gebaseerd op het aantal meldingen op jaarbasis. Er is vooralsnog geen concrete “dag” meting waarin staat hoeveel daklozen, feitelijk en residentieel er op dat moment precies zijn.

Het “onbetrouwbare” van een jaarmeting is namelijk dat iemand die zich in het begin van het jaar meldt als dakloze in maart misschien alweer een huisje kan hebben.

4. Welke (sub)groepen kunnen we in Den Haag onderscheiden aan de hand van actuele cijfers?

Ondanks dat een precieze meting van het aantal dak- en thuislozen in Den Haag niet is gelukt, zijn de jaarcijfers van het CBS wel kunnen gebruikt om mensen uit de doelgroep voor dit onderzoek te kunnen segmenteren in een aantal subgroepen (voor de representativiteit). Ik heb een segmentatie gemaakt op man/vrouw verhouding, leeftijd ouder of jonger dan 23 jaar en of de geïnterviewde van Nederlandse afkomst is of een andere etniciteit. Aan de hand van deze segmentatie in combinatie met de verhoudingscijfers van het CBS is de deelnemersgroep gekozen voor mijn onderzoek. Deze is terug te vinden in hoofdstuk 5.1

5. Wat is belangenbehartiging?

In hoofdstuk 4 heb ik geprobeerd een definitiebeschrijving te vinden, voor het begrip belangenbehartiging. Gebaseerd op stichting Straat Consulaat komt het volgende eruit : *“Het ontwikkelen van activiteiten om de kwaliteit van het beleid en de voorzieningen voor daklozen, thuislozen en drugsgebruiker in Den Haag te verbeteren.”*

6. Wat wordt er momenteel gedaan door Straat Consulaat en De Achterban om de belangen van dak- en thuislozen en drugsgebruikers te behartigen?

In hoofdstuk 4 worden concrete taken genoemd. Ik zal hier kort in het algemeen weergeven hoe Straat Consulaat te werk gaat volgens hun eigen speerpunten: ze beïnvloeden het gemeentelijk beleid, ze vergroten de zelfstandigheid van cliënten, en ze bemiddelen voor individuen tussen cliënt en instanties.

Bij De Achterban werken ze o.a. aan een positievere beeldvorming voor mensen uit de doelgroep, tijdens vergaderingen worden er signalen uitgewisseld en knelpunten benoemd. In werkgroepjes met subthema's worden belangrijke zaken uitgewerkt en zonnig actie ondernomen.

7. Zijn de deelnemers bekend met stichting Straat Consulaat?

Uit de onderzoeksresultaten bleek dat van de 30 geïnterviewde er 10 deelnemers aangaven Straat Consulaat of De Achterban te kennen. Vaak wisten ze echter alsnog niet precies te kunnen benoemen waar ze voor staan en wat ze doen. De bekendheid kan beter. Aan de andere kant is dit een logisch gevolg van bewust onderzoek doen bij mensen die nog geen contact hebben gehad met het Straat Consulaat.

Het onderscheid tussen De Achterban en Straat Consulaat is niet geheel duidelijk volgens degene die aangaven Straat Consulaat te kennen. Sommige vinden de tekst "Straat Consulaat ondersteunt en faciliteert De Achterban" een onduidelijke tekst. Wat wordt er mee bedoelt, en wie zijn ze zelf?

8. Indien ze bekend zijn met de stichting, is er vertrouwen in Straat Consulaat?

Degene die aangaven Straat Consulaat te kennen waren vrijwel allen positief. Tijdens het interview werd aan de mensen die Straat Consulaat niet kenden uitleg gegeven over de stichting. Veel mensen gaven aan vertrouwen te hebben in een dergelijke stichting en het belangrijk te vinden dat ze bestaan.

Hoofdvraag: Welke wensen²¹ zijn er op het gebied van belangenbehartiging bij dak- en thuislozen in Den Haag?

De wensen die vaak werden genoemd staan uitgewerkt beschreven in paragraaf 5.2 Bekendheid van Straat Consulaat vergroten staat voorop. Dit is vrij logisch aangezien ik 20 mensen heb gesproken die nog nooit van Straat Consulaat gehoord hadden. Deze mensen kregen tijdens het interview een positief beeld van de stichting en uiten als eerste de wens om de stichting meer bekendheid te geven. De mensen die Straat Consulaat wel kenden gaven soms ook aan de bekendheid te willen vergroten en dan ook vooral een duidelijker onderscheid tussen De Achterban en Straat Consulaat.

Andere wensen hebben te maken met de kwaliteit van zorg en opvang. Ze uiten bijvoorbeeld de wens dat er meer aandacht moet komen aan voor of/en nazorg van in daklozen traject. Of ze balen van de niet goed aansluitende openingstijden van dagbesteding/opvangplekken. Ze willen graag dat Straat Consulaat als belangenbehartiger hierin voor ze opkomt en met deze wensen aan de slag gaat. De hoofdconclusie is toch wel dat Straat Consulaat op de goede weg zit.

Verantwoording van deze conclusie

Voor mijn onderzoek heb ik bewust gekozen het onderzoek uit te voeren met mensen die niet bij De Achterban zitten. Hierdoor sprak ik dak- en thuislozen die nog nooit van Straat Consulaat gehoord hadden. Als gevolg hiervan ben je eerst bezig met een uitleg geven over SC en vervolgens vraag je gelijk of ze nog speciale wensen, tips of onderwerpen hebben. Dat is een lastige overgang in een interview van gemiddeld 20 minuten.

Ik heb ook gemerkt dat het voor de mensen die ik sprak, erg lastig was om buiten hun eigen situatie te kijken. Antwoord op de vraag waar ze zelf behoefte aan hebben op het gebied van belangenbehartiging was meestal wel te beantwoorden, maar om dit onderwerp breder te bekijken (collectieve tips, algemene wensen op dit gebied) was bijna onmogelijk. Dat is ook de reden dat veel genoemde antwoorden meer betrekking hebben op de hulpverlening dan op belangenbehartiging. Sommige deelnemers zijn volop bezig met overleven en gericht op hun eigen situatie dat het onderwerp belangenbehartiging te abstract is op dat moment. Dat maakte het doorvragen ook zo lastig.

²¹ "Als synoniem van wensen spreken we ook weleens van voorkeuren of verlangens". Verhage, Bronis, 2009

Een nadeel van de antwoorden die betrekking hebben op de hulpverlening is dat SC als belangenbehartiger hier weinig mee kan. Ze kunnen gewoonweg niet zelf mensen gaan helpen met het invullen, vertalen van formulieren ect. Daar zijn andere organisaties/vrijwilligers voor. Een ander punt is dat veel genoemde zaken bij hen al bekend zijn.

Een voordeel voor Straat Consulaat is dat genoemde zaken (wensen, tips) die SCI al uitvoert wel als bevestiging gelden, dat ze op de goede weg zijn en de goede onderwerpen aanpakken.

Tot slot in deze verantwoording nog een visie op de bruikbaarheid van dit rapport op micro meso en maso niveau.

Micro, voor het Straat Consulaat; Dit rapport zal naast enkele nieuwe inzichten vooral dienen als een bevestiging van wat dak- en thuislozen in de stad Den Haag van hen als belangenbehartiger verwachten. Met de uitkomsten en aanbevelingen heeft het SC inzicht in de wensen die op dit moment spelen.

Meso, geheel Den Haag; Straat Consulaat is o.a. gesprekspartner van de gemeentelijke politiek in Den Haag, instellingen, politie. Met dit rapport kunnen ze in 1 overzicht laten zien waarom hun werk als belangenbehartiger zo belangrijk is (met mensen uit de doelgroep aan het woord die dit benoemen) Voor een eventuele toekomstige subsidievertrekker is dit rapport een mooi overzicht van hun werkzaamheden.

Macro, Landelijk; het Straat Consulaat is belangenbehartiger van mensen uit de doelgroep dak- en thuislozen en gebruikers in Den Haag. In andere gemeenten bestaan ook dergelijke belangenbehartigers (in Amsterdam, Utrecht ect.) Voor deze onafhankelijke stichtingen zou een dergelijk onderzoek van belang kunnen zijn. Gezamenlijk zouden de steden het onderzoek kunnen aanbieden aan de landelijke politiek om te laten zien welke wensen en behoefte er spelen om zo het beleid te beïnvloeden.

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen

Niet al de genoemde wensen kunnen onbewerkt vertaald worden naar een advies. Niet alle wensen zijn realistisch of sommige genoemde wensen sluiten niet aan bij de werkwijze van stichting Straat Consulaat. In dit hoofdstuk zal ik de 15 meest genoemde wensen bespreken. Stichting Straat Consulaat bepaalt zelf wat er met deze adviezen wordt gedaan. Ze zijn geheel vrijblijvend opgesteld. Het doel van mijn onderzoek was om Straat Consulaat inzicht te geven in wensen van mensen uit de doelgroep dak- en thuislozen.

- *Bekendheid Straat Consulaat vergroten*

Belangrijkste gegeven bij dit aandachtsgebied is het onderscheid tussen De Achterban en het Straat Consulaat te verduidelijken tegenover mensen uit de doelgroep, op de eigen website straatconsulaat.nl en op die van deachterban.info. Op de laatst genoemde website staat nu aangegeven dat het SC De Achterban ondersteunt en faciliteert. Enkele deelnemers van het onderzoek gaven aan dit niet te begrijpen.

- *Meer aandacht nazorg*

Deze wens, meer aandacht voor de nazorg in een zorgtraject is een concrete hulpvraag. Dit punt wordt vaak genoemd: na het krijgen van woonruimte hebben veel mensen meer behoefte aan hulp om in die positie te blijven en niet terug te vallen. SC zou kunnen onderzoeken hoe deze trajecten momenteel verlopen bij de instellingen en aan welke nazorg specifiek behoefte is om daarmee instellingen te informeren.

- *Meer aandacht voor preventie dakloosheid/verslaving*

Zie het advies voor het vorige kopje: meer aandacht nazorg. Maar in dit geval gericht op preventie. SC zou kunnen onderzoeken welke instellingen zich nu bezig houden met de preventie van dakloosheid en hoe dit verloopt en waar er nu precies meer aandacht voor nodig is. Maar natuurlijk allereerst vaststellen of dit in het werkveld van SC thuishoort.

- *Daklozen start boekje uitbrengen (in 1 overzicht alle informatie)*

Deelnemers gaven aan dat de eerste weken als dakloze erg verwarrend en onoverzichtelijk zijn. Ze gaan van het clichématige kastje naar de muur en hebben zelf geen idee van de sociale kaart. Welke voorzieningen er bestaan en aan welke criteria je moet voldoen of welke regels er gelden. De werkgroep communicatie (onderdeel van De Achterban) is bezig met een dergelijk boekje. Ik zou dit advies beschouwen als bevestiging: er is veel behoefte aan. Het boekje uitbrengen en verspreiden dus!

- *Meer aandacht veiligheid in en om voorzieningen heen*

Deze wens is duidelijk een hulpverleningsvraag en hoort thuis bij de voorzieningen zelf. Straat Consulaat zou wel, indien ze rechtstreeks concrete klachten binnen krijgen van mensen uit de doelgroep, contact op kunnen nemen met de voorzieningen. Deelnemers geven namelijk aan dat ze het gevoel hebben met een belangenbehartiger die naast hun staat, serieuzer genomen te worden bij instellingen, dan als ze alleen zijn.

- *Aparte nachtopvang verslaafden/geen verslaafden*

Wederom een hulpverleningswens, die overigens erg vaak genoemd werd in het onderzoek. Veel deelnemers geven aan dat veel verslaving onder daklozen voorkomen kan worden als deze aparte opvang er was. Wellicht een uitgangspunt voor een onderzoek hiernaar?

- *Meer laagdrempelige voorzieningen*

Deze wens klinkt heel simpel, maar gezien de moeite die er nu al was om vast te stellen hoeveel dak- en thuislozen er nu precies zijn in Den Haag ook een lastige. SC zou (doen ze al) verder moeten gaan in het pleiten naar eerlijke cijfers over deze doelgroep bij de gemeente Den Haag. Als de cijfers eerlijk

in de openbaarheid worden gebracht is meteen te zien welke gebreken er zijn in het huidige zorgaanbod en of er wel of niet meer laagdrempelige voorzieningen moeten komen.

- *Meer ervaringsdeskundige opleiden/inzetten*

Het project wordt zo positief ontvangen door de deelnemers dat dit een bevestigend advies is. Met het straatambassadeurs project zitten jullie op de goede weg. De wens van deelnemers aan het onderzoek is dat ze verder groeien. Het straatambassadeurs project laten groeien kan door de cursus meer bekendheid te geven, bijvoorbeeld door de media op te zoeken met straat ambassadeurs.

- *Wachlijsten schuldhulp aanpakken*

Een hulpverleningswens, Straat Consulaat zou bij specifieke klachten omtrent dit onderwerp diegene kunnen ondersteunen in hun individuele belang. Met meerdere casussen kunnen ze naar de beleidsmakers aantonen wat de nadelige effecten van deze lange wachlijsten zijn.

- *Elke dakloze vanaf begin recht op persoonlijke coach voor langere tijd*

Hulpverleningsvraag; Straat Consulaat kan bekijken wat ze hier in kunnen betekenen d.m.v. het Straatambassadeur project. Straat ambassadeurs hebben echter ook al veel taken op het gebied van belangenbehartiging naar de gemeentelijke politiek toe, naast het vertegenwoordigen van individuen, dus er moet goed gekeken, onderzocht worden of dit haalbaar is.

- *Actief worden voor illegalen / standpunt innemen*

Reactie van het Straat Consulaat: "wij nemen wel degelijk een standpunt in, niemand hoort dakloos te zijn. Als illegalen willen deelnemen aan De Achterban zijn zij welkom en bieden wij ook hen ondersteuning om op te komen voor zichzelf. Wij ondersteunen iemand die een meldpunt voor ongedocumenteerden wil opzetten, wij hebben twee weken geleden samen met andere organisaties een discussieavond tegen strafbaarstelling van illegaliteit georganiseerd, zijn deelnemer aan het breedstedelijk overleg ongedocumenteerden. Daarnaast noemen wij vaak de illegalen in onze contacten met beleidsmakers".

Het Straat Consulaat zou naar mensen uit de doelgroep toe kunnen verduidelijken dat ongedocumenteerden ook welkom zijn, uit de antwoorden die deelnemers gaven bleek dat het niet geheel duidelijk was voor hen.

- *Pleiten voor beter aansluitende openingstijden voorzieningen*

De dagbesteding gaat te vroeg dicht, of te laat open gezien de sluitingstijd van de nachtopvang ect, ect. Dit punt is een frustratie voor dak en thuislozen. SC kan zelf als belangenbehartiger niet de tijden veranderen maar hier wel voor pleiten. Door middel van casussen laten zien hoe mensen zich eronder voelen/ last ervan ondervinden.

- *Individuele hulp: bemiddeling instanties voorzieningen na schorsing,*

Hulp invullen formulieren en aanvragen documenten

Een deelnemer gaf aan het gevoel te hebben serieuzer genomen te worden door instellingen met SC als stok achter de deur. Bijvoorbeeld bij bemiddeling van een instantie na schorsing. Dit is een bevestiging voor het SC van de invloed die ze (gevoelsmatig) hebben. Hulp bij formulieren invullen ect kan SC echter niet de hele dag doen, dat hoort thuis bij maatschappelijk/vrijwilligers werk.

- *Toegankelijkheid instelling speciaal voor jongeren*

Er is een aparte werkgroep jongeren binnen De Achterban, die zich bezighoudt met de specifieke jongeren problematiek. Een deelnemer gaf aan dat hij als dakloze jongere (onder de 18) bijna nergens serieus werd genomen bij instellingen en instanties. De werkgroep jongeren is goed op weg om d.m.v. exposities en dergelijke aandacht te vragen voor dakloze jongeren en hun problemen.

- *In toekomst geen SC meer nodig, iedereen werk, huis en geld!*

Dit is de ultieme wens, maar ook een Utopie.

Hoofdstuk 8: Begrippenlijst

Na inlevering van mijn concept bleken sommige begrippen/termen meer uitleg nodig te hebben. Om te voorkomen dat bij dergelijke begrippen een apart kader komt met een uitleg heb ik gekozen voor een aparte en overzichtelijke begrippenlijst.

1 Begrip: marginale huisvesting , terug te vinden in hoofdstuk 3.2

Met marginale huisvesting wordt in dit kader bedoeld dat mensen "op het randje wonen" en elk moment uitgezet kunnen worden. Marginale huisvesting biedt geen zekerheid omdat je geen zelfstandige woning bezit het gaat veelal om kraakpanden, zolderkamertjes o.i.d.

2 De verschillen en overeenkomsten tussen het Straat Consulaat en De Achterban, in onderstaand schema worden er een aantal genoemd. Dit schema geldt als aanvullende informatie bij hoofdstuk 1

Overeenkomst SC en DA	zelfde doel voor ogen namelijk de belangen behartigen van dak- en thuislozen en gebruikers in Den Haag. Dit willen ze bereiken door de gemeentelijke politiek te beïnvloeden, inspraak in het beleid, beeldvorming te veranderen, zorg in instellingen aanpakken ect.
Verskil SC en DA	Straat Consulaat is De Achterban gestart, ze faciliteren en ondersteunen DA nog steeds, dat wil zeggen dat er bijv. een vergaderruimte wordt geregeld, ze zorgen voor een notulist, de onkostenvergoeding per deelnemer verstrekken ze, als DA met een idee komt (sponsorloop voor de beeldvorming bv) dan zal SC ze ondersteunen met praktische zaken (geld, vergunning, plan van aanpak helpen opstellen ect.) De Achterban is niet geheel zelfstandig. Ze vergaderen, soms met soms zonder personeel van het Straat Consulaat maar alle ideeën worden wel besproken, zeker als er een financieel plaatje bij komt kijken.
Verskil SC en DA	Straat Consulaat is een organisatie met betaald personeel in dienst en een bestuur. Dit in tegenstelling tot De Achterban, deelnemers van DA krijgen wel een onkostenvergoeding per vergadering maar verder is medewerking vrijwillig.

3 Verschil De Achterban (hoofdletters) en de achterban (zonder) zie hoofdstuk 1 + 4

De Achterban (met hoofdletters) is het cliënten platform, de achterban (zonder hoofdletters) zijn alle mensen uit de doelgroep dak- en thuislozen en drugsgebruikers in Den Haag. Dus de gehele potentiële doelgroep van Straat Consulaat.

4 Begrip: Ervaringsdeskundige, straatambassadeurs zie hiervoor hoofdstuk 1 + 4

Achterban deelnemers die de cursus tot ervaringsdeskundige hebben gevolgd kunnen (voor een vrijwilligersvergoeding) aan de slag gaan als Straatambassadeur voor De Achterban. Ze richten zich in de belangenbehartiging niet alleen op andere dak- en thuislozen maar ook (net als SC) op de politiek en het gemeentelijk beleid.

Hoofdstuk 9 Procesverslag

Na het schrijven van mijn onderzoeksopzet (in mijn ogen de officiële start van mijn afstuderen) ging het eigenlijk best lekker. Het was voor die tijd (organisatie benaderen, opdracht vergaren, afstudeer voorstel invullen) dat ik er nog helemaal niet lekker inzat. Door het volgen van 2 deeltijd minoren in blok 1 en 2 was ik erg druk (vooral in mijn hoofd) en baalde ik van de voorbereidingen. Een eerdere opdracht, weliswaar ook bij Straat Consulaat werd afgekeurd vanuit school.

Zoals ik in mijn voorwoord al heb benoemd heb ik de opdracht in mijn hoofd heel groot laten worden, maar zodra ik aan het werk was schoot ik erg op. Nu achteraf bekeken is het proces snel gegaan. Na het goedkeuren van mijn onderzoeksopzet door alle partijen: mijn begeleider bij Straat Consulaat Elly Burgering, HHS begeleider Leandra Beeloo en beoordelaar Jan Jaap van Elst, werd al snel een datum geprikt om de contracten te ondertekenen. Dit gebeurde op het kantoor van Straat Consulaat. Mijn planning uit de onderzoeksopzet was erg strak opgezet, maar mijn streven was toch om er zo lang mogelijk aan vast te houden, en met succes. Ik ben iemand die een stok achter de deur nodig heeft, hoewel ik wel erg zelfstandig te werk kan gaan. Mijn eigen vooropgestelde deadlines voor losse onderdelen van het afstuderen (literatuur, praktijk, analyses ect.) hielpen mij enorm.

Tijdens het afstuderen ben ik zeker drie a vier keer lang geweest bij Straat Consulaat, ik ben iemand die veel behoefte heeft aan feedback om te weten of ik nog de goede kant opga. Ik kan erg goed tegen kritiek, al moet ik het altijd wel even laten bezinken. Het fijne van kritiek vragen tijdens het afstudeerproces is dat ik al voor inlevering van mijn concept stukken kon verbeteren. Met Leandra, mijn begeleider heb ik 3 gesprekken gehad. Leandra gaf me vanaf het begin veel complimenten voor mijn zelfstandigheid die mij zeker extra motiveerden.

Ik heb (zoals beschreven in mijn onderzoeksopzet) subgroepen geformuleerd om mijn onderzoeksgroep van 30 personen samen te stellen. Ik ben in totaal langs 4 opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen in Den Haag geweest om interviews af te nemen. Voor een wat lastiger te vinden doelgroep (jongeren) ben ik samen met een straat ambassadeur van Straat Consulaat naar een café in de binnenstad geweest om interviews af te nemen. Ten slotte heb ik de laatste interviews afgenomen in mijn eigen wijk, tijdens het joggen had mijn moeder regelmatig een dakloze gezien (in het bos) en die wilde wel meewerken aan mijn onderzoek.

Voor het afnemen van de interviews had ik een maand ingepland, maar omdat ik zo bang was voor uitloop ben ik (bijna) elke dag op pad gegaan om interviews af te nemen. Het resultaat was dat ik binnen drie weken 30 interviews had afgenomen.

Het ene interview was binnen 10 minuten gebeurd bij een ander zat ik ruim een half uur. Het is ook een stuk of 8 keer voorgekomen dat ik afspraken had gemaakt (in de stad, of op kantoor bij Straat Consulaat) en dat er niemand kwam opdagen.

Dat hoort er bij en ik kon dat loslaten.

Na de drie weken van interviews heb ik een klein weekje rust gepakt en afstand genomen van de opdracht. Daarna ben ik aan de slag gegaan met het uitwerken en analyseren van de gegevens. Achteraf heb ik het gevoel dat 30 interviews misschien teveel zijn geweest, ik was erg veel tijd kwijt aan het zoeken van relevante gegevens uit de interviews. Aangezien ik alles alleen deed bestond het risico dat ik "over dingen heen ging lezen" oftewel niet meer objectief kon bekijken welke informatie relevant is.

Na de conceptbespreking bleek dat veel verbeterpunten overeenkwamen met de onderdelen waar ik zelf het minst tevreden over was. (analyse, adviezen ect.) In deze definitieve versie ben ik alle punten stapsgewijs doorlopen om mijn product te verbeteren.

Hoofdstuk 10 Literatuur en Bronnenlijst

Boeken en rapporten

- Auteur onbekend, 2010. *Uitkomst scan nachtopvang & passantenverblijf*.
Straat Consulaat, Den Haag
- Bosch, Erik Jan. 2008. *Wat vinden zij belangrijk?!*.
Straat Consulaat, Den Haag
- Bruin, D. 2003. *Zwerven in de 21ste eeuw*.
Centrum verslavingsonderzoek, Utrecht.
- Heijndendael, P.H.J.M , Nuy, M.H.R. 1992. *Achtergronden van dakloosheid*.
Wolters-Noordhoff, Groningen
- Hofman, Hans, 2008/2009. *Jaarverslag*.
Straat Consulaat, Den Haag
- Kuppens, Jos. Arts, Nicole. Ferwerda, Henk. 2007. *Rimpels in de opvang*.
Uitgeverij SWP, Amsterdam
- Michelbrink, Ferdie 2008. *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*.
Uitgeverij SWP, Amsterdam
- Noom, Marc, Roordahonee, Jeanne 2003. *Thuisloosheid bij jongeren en volwassenen*.
Bohn Stafleu van Loghum. Houten.
- Taakgroep MO, 2010 (coördinerende dienst OCW). *Den Haag onder dak fase 2* .
Gemeente Den Haag (OCW/SZW/BSD/DSO) Concept versie
- Tabak, Lin. Van Doorn, Lia. 1999. *Experts van de straat*.
NIZW uitgeverij, Utrecht
- Trietsch, P.V. en Feijen, E. 2010 *Snel afstuderen! stap voor stap naar een geslaagde scriptie*,
Coutinho, Groningen.
- Van der Spek, Tanya. Rens, Marco , Burgering, Elly , 2009. *De Achterban dat zijn wij*.
De Achterban, Den Haag
- Van Doorn, Lia 2001. *Daklozen in Den Haag*.
Trimbos Instituut, Utrecht.
- Van Doorn, Lia. 2005. *Leven op straat*.
Uitgeverij Coutinho , Bussum.
- Verhage, Bronis, 2009. *Grondslagen van de marketing*
Noordhoff Uitgevers, Groningen.
- Wolf, J., M. Zwikker, S. Nicholas, H. van Bakel en D. Reinking,
2002, *Op achterstand*. Een onderzoek naar mensen in
de marge van Den Haag. Trimbos-instituut, Utrecht.

Internetbronnen

www.aloholendrugsinbeeld.nl

onder het kopje wat is verslavin?, geraadpleegd op 15 Januari, wereldgezondheid organisatie

www.cbs.nl

zoek via; menu, thema's, bevolking , rapport 2010-3266, geraadpleegd op 18 januari 2011, CBS onderzoek

www.deachterban.info

onder het kopje werkgroepen en straatambassadeurs, geraadpleegd op 10 januari 2011, auteur onbekend

onder het kopje activiteiten, geraadpleegd op 29 Januari 2011 , auteur onbekend

www.denhaag.nl

onder het kopje centraat coördinatie punt, geraadpleegd op 20 Januari, Auteur onbekend

www.encyclo.nl

onder het kopje belangenbehartiging , geraadpleegd op 26 Januari 2011, auteur onbekend

www.lexisnexis.nl

artikel uit het Algemeen Dagblad, 7 september 2010, geraadpleegd op 28 Januari 2011, auteur onbekend

artikel uit het Algemeen Dagblad,11 januari 2011, geraadpleegd op 28 januari 2011, auteur onbekend

www.mijnletsel.nl

onder het kopje belangenbehartiging, geraadpleegd op 26 Januari 2011, auteur onbekend

www.stinkendberoemdendakloos.kro.nl

onder het kopje oorzaken, geraadpleegd op 14 april 2011, door Sander de Kramer

www.straatconsulaat.info

onder het kopje Straat Consulaat, geraadpleegd op 10 januari 2011, auteur onbekend

onder het kopje Doel, geraadpleegd op 10 januari 2011, auteur onbekend

www.ypsilon.org

onder het kopje wat is belangenbehartiging,geraadpleegd op 26 Januari 2011, auteur onbekend

www.zwerfjongeren.nl

voorpagina, geraadpleegd op 15 Januari, definitie Ministerie van VWS, 2010

